ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

(8097) | 1956 оной августын 14, вторник | Сэн 20 мүнгэн

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА, СИЛОС ДАРАЛГАДА МАШИНАНУУДЫЕ БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛГЭЕ!

◆ Кяхтын, Погранична МТС-үүдтэ тракторна сенокосилкын агрегадууд муугаар хүдэлнэ, үбһэ хуряалгын бусад механизмууд хэрэглэгдэнэгүй. ◆ Закаменай аймагай „Коммунизм" колхоздо комсомолецууд болон залуушуулай бригаданууд үбһэ хуряалгада жэшээтэ һайнаар ажаллана. ◆ Зэдын аймагай колхозууд силоснэ комбайнуудые үдэр һүнигүй хэрэглэдэг болоо.

☆ ☆ ☆

Хонидоо искусственнаар үрэжүүлжэ эхилээ гүт?

[Х]онин һүрэгөө улам олошо[р]улха, үүлтэрыень һайжа[ру]улжа, гүрэндөө нарин ба на[...]тар нооһо элбэг ехээр ту[шаа]ха гэһэн шухала зорилго [ма]най республикын хүдөө ажа[хы]н хүдэлмэрилэгшэдэй, кол[хоз]гуудай урда парти, пра[ви]тельство табиһан байна. Энэ [харю]усалгата даалгабарие [амжал]тэй түрэтэйгөөр дүүргэхын [түлө]ө колхоз, совхоз бүхэн [...]ай хэмжээ-ябуулганууд[ые] [ябу]улһан, хонишон, малшан [бүхэ]н тодорхой уялгануудые [мэдэ]һэн байха юм.

[Т]ураалһан түсэбөө, абаһан [уял]гаа амжалтатайгаар бэе[лүү]лжэ байһан колхозууд, мал[...]д республика доторнай олон. [Тэд]нэй дүй дүршэл юу ха[ру]улнаб гэхэдэ, нэн түрүүн эхэ [хон]идоо август, сентябрь һара[да] искусственнаар үрэжүүлжэ, [...] эртэ хурьгалуулдаг боло[һон] байна. Жэшээлхэдэ, Хо[ри]н аймагай «Улаан Одон» [кол]хозой Рыгзема Батуевагай [даа]даг отарын хонид жэл бүри [иск]усственна аргаар үрэжүү[лэ]гдэжэ, эртэ хурьгалдаг бо[ло]хой. Мүнөө жэл энэ хони[шо]н 302 эхэ хонидһоо 302 [хур]ьга абажа, түлжүүлээ. Эр[тэ]гээ хурьгадай тус бүриһөө [дун]да зэргээр 500—700 грамм [ноо]һо хайшалжа абаа. Хони[д]гоо үүлтэрые һайжаруул[жа] мүнөө жэл хонин бүриһөө [...]илограмм нооһо хайшалаа. [Энэ] бүгэдэ—хонидоо искусст[вен]на аргаар үрэжүүлһэнэйм[е] [...] аша үрэ гээшэ» гэжэ хони[шо]н Рыгзема тон зүб хөөрэдэг.

[М]ухаршэбэрэй аймагай [«Ул]аан Шулуута» колхозой хо[нишо]д С. Цыбикова, Б. Нима[...]гэгшэд 100 эхэ хонин бүри[һөө] дунда зэргээр 120 хурьга [абаһ]ан байна. Мүн тус аймагай [...]инэй нэрэмжэтэ колхозой [...]а хонишон Т. Брылев 100 [эхэ] хонин бүриһөөн 128 хурьга [аб]ай. Энэ амжалтанууд [...]тал хонидоо түрүү аргаар, [иск]усственнаар ороондо оруул[һан]аа болоо ха юм. Иимэ жэ[шээ]нүүд аймаг, колхоз бүхэндэ [ол]охо. Мүнөө үедэ искусствен[на] үрэжүүлгын булюу һайн [ашаг]ые буруушааха хүн хомор.

[Т]үрүү ажахынуудта, фермэ[нүү]дтэ хонидой искусственна [үрэ]жүүлгэ түлэг дундаа ябажа [бай]на. Сэлэнгын аймагай 18 [...]съездын нэрэмжэтэ колхо[зой] хонишод хонидоо искусст[вен]на аргаар үрэжүүлгые ав[гус]тын 4-дэ эхилээд, амжалта[тай]гаар ябуулжа байнхай.

[Те]бэшье, энэ шухала кампа[нид]е бэлэдхэл муутайгаар уг[...]тажа, хонидоо ороондо оруулжа эхилээдүй, нобшорһоор байһан баримтанууд яһала олон. Энэ хүдэлмэри урда жэлнүүдтэй адли Закаменай, Ториин, Хориин, Мухаршэбэрэй болон бусад аймагуудай олон колхозуудта ушарна. Эндэ искусственна үрэжүүлгын пунктнууд хүсэд түхеэрэгдээгүй байһаар, зарим колхозуудта хурьгадынь эхэһээнь үшөө һалгаагдаагүй бэлшэжэ ябана. Мүн хусануудынь һайса бэлэдхэгдээгүй, тэдэнэй хойноһоо харууһа муугаар эмхидхэгдэнэ.

Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз хонин һүрэгөө ойрын жэлнүүдтэ түргэнөөр олошоруулха түсэб зохёонхой. Теэд тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө хүсэд оролдолго гарганагүй. Нёдондо жэлдэ искусственна аргаар үрэжүүлгын нэгэшье пункт бэлэдхээгүй үнгэрөө һэн. Мүнөө жэл тиимэ хоёр пункт түхеэрхэ түсэбтэй аад, баһа лэ өөдтэй юумэ хээгүй байшоо. Иимэ харюусалгагүй ябадалтай эрид шууд тэмсэхын орондо тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд һанаа амархан һуунад.

Зорилго юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ колхоз, совхоз бүхэн эхэ хонидоо бултыень искусственнаар үрэжүүлхэ ёһотой. Тэрэнэй түлөө искусственна аргаар үрэжүүлгын пунктнуудай хэрэгсэлнүүд колхоз, совхоз бүхэндэ бардам хүрэхөөр бии гээшэ. Мүн энэ хүдэлмэриие эрхилхэ технигүүд бэлэдхэгдэһэн байха юм.

Колхозуудай, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, фермые даагшад эдэ үдэрнүүдтэ заабол искусственна аргаар үрэжүүлгын пунктнуудай байрые түхеэржэ дүүргэхэ, тэндэхи хэрэгсэлнүүдые дары абаха зэргэтэй. Тиигээд эхэ хонидоо хурьгадһаань һалгаажа, амяарынь отара болгохо ёһотой. Зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэд эрхим шанартай хусануудые шэлэжэ, тэжээлэй тусхай рациондо табиха уялгатай. Энэ харюусалгата кампаниие амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө колхоз, пункт бүхэндэ тусхай түсэб график зохёогдохо зэргэтэй.

Август, сентябрь һарада эхэ хонидоо искусственнаар үрэжүүлхэ гээшэ хони үсхэбэрилхэ хэрэгэй эгээн харюусалгатай үень болоно. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ бүхы партийна, советскэ, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд бодото анхаралаа табиха ёһотой.

[Ре]спубликын колхозуудта тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай 1956 оной августын 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

[Ай]магууд	Үбһэ хуряалга	Һүүлэй табан хоног соо (тонноор)	Силос даралга	Һүүлэй табан хоног соо (тонноор)	Набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ	Һүүлэй табан хоног соо (тонноор)
[...]жанай	29,0	1732	1,3	187	22,2	46
[...]эй	27,0	713	18,9	602	171,2	11
[Ба]йкальска	22,9	141	15,0	300	260,0	22
[...]жын	22,7	491	8,8	135	193,0	43
[...]енай	19,7	1937	23,2	782	31,5	—
[...]канай	17,3	1507	1,5	186	41,0	100
[...]о-Кударын	15,7	727	1,9	20	84,0	2
[...]йн	12,5	748	2,2	107	19,3	—
[...]ын	10,5	539	6,0	141	22,9	—
[...]н	10,0	1169	8,2	588	26,0	204
[...]атайн	8,4	586	1,3	—	82,9	—
[...]гын	7,4	1601	1,0	10	20,9	77
[...]н	7,2	124	6,8	1001	1,9	—
[...]ын	7,0	922	1,7	234	59,9	1
[...]ын	5,5	—	—	—	—	—
[...]	5,3	465	9,6	401	—	—
[...]н	5,2	—	1,9	30	8,5	2
[...]гын	5,0	955	8,3	62	5,5	22
[Мух]аршэбэрэй	4,5	445	1,2	310	67,1	—
[...]ын	4,2	—	8,9	1179	47,8	7
[...]ын	3,0	353	1,7	125	3,7	—

☆ ☆ ☆

Малаа юугээр тэжээхэмнай гэжэ һананаб?

Мүнөө зундаа Кяхтын аймагта хура бороотой байжа, таряалан болон сабшалангай ургаса үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо һураггүй һайн. Илангаяа Хрущевой, Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай сабшалан дээрэ үдхэн һайн ногоон ургаа. Энэ жэлдэ аймагай колхозууд ерэхэ үбэлжэлгын үедэ малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэнь аабза гэжэ һанагдаһан юм. Гэхэ зуура үбһэндэ ороһоор хахад һара тухай болобошье, аймагай колхозуудай сабшалангай гурбанайшье нэгэ хуби хуряагдаагүй байһаар. Илангаяа Хрущевой, Сталинай, Калининай, Маленковой нэрэмжэтэ, «Красное знамя» колхозуудта үбһэ хуряалга ехээр удаашаруулагдана. Адуу мал олонтой Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэ 2900-гаад гектарай үбһэ сабшаха байһан аад, мүнөө оройдоол 200 гаран гектар сабшаа.

Аймагай колхозуудта мүнөө жэл үбһэ хуряалга яахадаа иитэрээ унжагайржа байнаб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, тэжээл бэлэдхэлэй шухала хүдэлмэридэ эртээнһээ һайнаар бэлдээгүй, хоёрдохёор, «ногооной ургаса муу» гэһэн шалтаг бараад, олохон колхозууд һая болотор унжагайраа.

Теэд эдэ колхозууд сабшалтаяа захалбашье, удаахан саг соо үбһэ хуряалгадаа жэгдэрэн орожо ядашоод байна. Мүнөө колхозуудай сабшалан дээгүүр ябахада, һая һаял үбһэндөө орожо байһан хэбэртэй үзэгдэнэ. Зарим бригада, звенонууд түрүүшын бухалнуудтай, тээ гэмгүйнүүдынь нэгэн—хоёр сомоотой болоо.

Эндэхи колхозуудта үбһэ хуряалгын удаанаар ябажа байһанай үшөө нэгэ гол шалтагаан юуб гэхэдэ, колхозуудайшье, МТС-үүдэйшье машина техникэ тон муугаар ашаглагдана. Кяхтын, Погранична МТС-үүдэй үбһэ хуряалгын машинанууд сабшалан дээрэ һая һаял гаража байнхай. Мүнөө аймагай колхозуудта тракторна косилкын оройдоол 4 агрегат хүдэлтэгдэнэ. Теэд тэдэнииньшье урагшаа ябанагүй. Нэгэ-хоёр үдэр соо ябаад лэ, элдэб дутагдалнуудһаа боложо зогсоно, эбдэрнэ. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Байса гэжэ газарта Кяхтын МТС-һээ тракторна косилкын нэгэ агрегат эльгээгдээд, өөдтэй үбһэ сабшаагүй. Заримдаа тракторынь, үгышье һаа косилкануудынь эбдэршоод запасной частьнуудай дутамаг байһан дээрэһээ удаан саг соо зогсожо байдаг. Үбһэ хуряалгын эхилһэнһээ хойшо Кяхтын МТС харьяата колхозуудтаа оройдоол 250-аад, Погранична МТС—150 гаран гектарай үбһэ сабшаба. Механизаторнууд үбһэ сабшахыень сабшаад, тэрэнээ хуряанагүй. МТС-үүд үбһэ тармаха, сомохо механизмуудаа һая болотор сабшалан дээрэ гаргаагүй.

Мүн тэрэшэлэн Погранична МТС-эй үбһэ хуряалгын машинанууд ахир муугаар ашаглагдана. Эндэ тракторна косилканууд тон муугаар заһагдаһан байгаа. Даба Мункуевай даажа байдаг тракторна косилкануудай агрегат Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо эльгээгдэжэ, сабшалан дээрэ гараад, түрүүшын хоёр үдэр соо эбдэржэ, өөдтэй үбһэ сабшаагүй. Энэ агрегат нэгэ сабшаланда ороод, оройдоол 4 тойроһонойнгоо һүүлдэ зогсошоо. Юундэб гэхэдэ, дүрбэн косилкануудай 3-ниинь МТС-һээ эбдэрхэйгээр эльгээгдэһэн байна.

Үбһэ хуряалга дээрэ олохон колхозуудта эмхидхэлэй талаар ехэ дутагдал үзэгдэнэ. Зарим звено, бригаданууд хүнүүдээр хүсэд бүридхэгдөөгүй. Жэшээлхэдэ, Ульяновай нэрэмжэтэ колхозой Сурустуй гэжэ газарта үбһэндэ гараһан нүхэр Зарубинай бригада арбаад гаража ябаһан наһатай үхибүүдһээ бүридүүлэгдээ. Энэ бригадада үбһэндэ гараһан үхибүүдэй олонхинь мүнөө гэр гэрнүүдтээ тарашанхай. Мүнөө эндэ бригадиртайгаа хамта оройдоол 5 хүн үлөөд хүдэлжэ байна. Хэрбээ энэ бригадада ядахадаа нэгэ хэды ехэ хүнүүдые эльгээһэн байгаа һаань, тэдэнэр үхибүүдые дахуулжа, тэдээндэ ойлгуулжа ябаад, хүдэлмэреэ һайнаар ябуулха байгаа. Эндэ үбһэ сомохо хүнүүдэй дутамаг байһан дээрэһээ тармагдаагүй үбһэниинь ехэ болошоо.

Звенонууд болон бригадануудые хүнүүдээр, мори унаагаар, машинанууд болон зэр зэмсэгээр бодомжогүйгөөр бүридүүлһэн иимэрхүү баримтанууд ондоошье колхозуудта үзэгдэнэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени хоёрдохи комплексно бригададаа үхибүүдэй ясли нээгээтүй. Энэ ушарһаа нарай бага үхибүүдтэй арба гаран эхэнэрнүүд үбһэ хуряалгада ябаха аргагүйдөөд, гэртээ һууна.

Кяхтын аймагта набшаһата тэжээл бэлдэхэ арга боломжо ехэ. Сэлэнгэ, Сүхэ мүрэнүүдэй, Киран, Ботый, Савва болон бусад гол горхонуудай захаар шугы бургааһан бүтүү үдхэнөөр ургажа байдаг юм. Теэд мүнөө жэлдэ аймагай колхозууд юундэшьеб набшаһата тэжээл бэлэдхэлгын шухала хүдэлмэриие тоохоёо болицонхой. Үбһэ хуряалгын эхилтэр хамта 10 мянган центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэхэ байһан аад, мүнөө оройдоол мянга гаран центнер бэлдэгдээд байна. Тиигээд үбһэ хуряалгын эхилэмсээр олонхи колхозуудта набшаһата тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэри оройдоошье орхигдошоо. Зарим колхозууд, жэшээлхэдэ, Калининай нэрэмжэтэ колхоз нэгэшье центнер набша мүшэр хухалжа дараагүй. Энэ колхоз набшаһата тэжээл бэлдэхэ арга боломжо ехэтэй.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо бэлдэгдэһэн набша мүшэрые хонидтонь үбэл оройдоо нэгэ үдэр соошье хүрэхэгүй. Маленковой нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэ 3321 центнер набшаһата тэжээл бэлдэхэ түсэбтэй аад, 200 центнер бэлдээ.

Аймагай колхозуудта мүн шэмэтэ тэжээл—силос дараха хүдэлмэри тиимэ гэшэгүй муугаар ябуулагдана. Силос дараха түсэб оройдоол 10 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али бүхы колхозуудта хамта 300 хүрэхэгүй тонно силос дарагдаа.

Һүүлэй үедэ наратай дулаан үдэрнүүд боложо, аймагай колхозуудай таряанай полинууд шарлажа захалаа. Зарим полинуудта таряа амяарлан хуряалга үглөө мүнөөгүй захалханъ. Тиимэһээ шамдахаар саг болоо.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
Д. БОЛХОЕВ.

★

Залуугай эршээр...

Июль һарын тэнгэһээ эхилжэ, Санагын үргэн уужам талын дундуур хажуур, алха дүшын хахинаан, моринше, тракторнашье косилка, тармуурнуудай таршаганаан, үглөөнэй бүрэнхыһөө абаад, үдэшын харанхы болотор замхахаяа болёо. Мүн үбһэ сабшажа, тармажа, һүрилжэ байһан залуушуулай задарюун энеэдэ наадан, хонгёо шанга хоолойгоор дуулалдаан үглөөнһөө үдэшэ болотор таһарнагүй. Колхозойнгоо улам үдэжэ байгаа адуу малда ерэхэ үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэжэ абахын түлөө Санага нютагай залуушуул оролдосо хэшээл ехэтэйгээр ажаллажа байна. Цырен Будаевай даадаг комсомольско-залуушуулай бригадынхид гансашье өөһэдынгөө «Коммунизм» колхоз соо бэшэ, бүхы Закаменай аймаг соо эрхим ажалаараа суутай болоожо байнхай.

Энэ бригадын залуушуул үбһэ хуряалгада ябажа байһан бригаданууд болон звенонуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, һүүлэй мэдээгээр 130 гаран гектар үбһэ гараар, 80 гектар үбһэ морин косилкаар сабшаа. Тиигэжэ тэдэнэр социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ гараба. Залуушуул сабшаһан үбһэсэ гээлтэ хоролтодо оруулангүй, бороондо угаалгажа муудуулангүй, һайн шанартайгаар хуряана. Үбһэн сабшагдаһанайнгаа һүүлдэ удаан байлгагдангүй, хатан сасуугаа тармагдажа, һурилэгдэнэ. Мүнөө энэ бригадынхид 2 мянга гаран бухалтай болоо. Тиигэжэ залуушуул 20 шахуу сомоонуудые һурилөөд байна.

Бригадын гэшүүдэй дунда үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэхын түлөө үсэд шанга мүрысөөн дэлгэрээ. Залуушуул В. Будаев, Г. Буренова, В. Мандаганов гэгшэд үдэр соо 60 соото сабшаха байһан аад, гектар хүрэтэр һайн шанартайгаар сабшана. Үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэдэг бэшэшье хүнүүд олон. Тармалга, сомолго дээрэшье залуушуул эрхимээр ажаллажа, нормоёо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

— Залуугаймнай эршэ гээшэ иимэл сохисо ехэтэй ха юм даа,— гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Санжитов атаархангяар хэлэдэг.

Д. Гончиков.

Набшаһата тэжээл ехээр бэлдэнэ

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ гэжэ оролдоно. Мүнөө үбһэ хуряалгын хажуугаар эндэ набшаһата тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Һүүлэй мэдээгээр, набшаһата тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэридэ 37 хүн ябажа байна. Тиин 700 шахуу центнер иимэ тэжээл бэлдэгдээ.

Т. Халзанов.

Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» колхоздо хүдэлэгшэ силоснэ комбайн бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: силоснэ комбайнай сабшаад, хэршэһэн ногоое тракторна тэргэдэ ашалга.

Т. Гармаевай фото.

Силоснэ комбайнуудые түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлгэхэ

Үшөөтэйн МТС-эй 6 силоснэ комбайн августын 5-һаа 10 болотор тус бүридөө дунда зэргээр 200 тонно силосэй ногоо хуряагаа. Зэдынхидһээ жэшээ абагты!

☆ ☆

Мүнөө жэлдэ манай республика дотор үбһэ хуряалга оройтожо эхилээ. Үбһэ хуряалга гол түлэб август һарадал жэгдэрэн эхилһэн байна. Гэтэр энэ һарада таряа хуряалга эхилхэнь. Тиимэһээ олонхи аймагуудта ургаса хуряалга бэрхэтэйхэн, тухашаруу байдалда үнгэрхэ байна. Мүнөө жэлэй ургаса хуряалгые саг болзортонь дүүргэхын тулада тон ехэ эмхитэйгээр ажаллаха, үбһэ, таряа хуряалгада колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэриин бүхы хүсые элсүүлхэ шухала.

Мүнөө жэлдэ манай республикын колхозууд хамта 350 мянган тонно гэхэ гү, али үнеэн бүридэ 5 тонно хүртэхөөр силос дараха ёһотой. Олонхи аймагууд силос дараха түсэбөө гансашье кукурузаар бэшэ, мүн колхоз, совхозуудай эдлүүриингээ газар дээрэ ургажа байдаг халаахай, шаралзаар, мүн бусад буртаг ногоогоор, сабшалангай ногоогоор дүүргэхэ аргатай. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай Молотовой, Ториин аймагай «Улаан-Бургалтай» болон бусад колхозууд хээрын зарим сабшалангай га бүриһөө силостэ оруулха 15—20 тонно ногоо хуряана. Тиигэжэ эдэ колхозууд мүнөө жэлдэ үнеэн бүридөө 8—10 тонно силос дараха аргатай байна.

Силос даралга хадаа ажал ехэтэй хүдэлмэри юм. Тиимэһээ силос хуряалгын комбайнуудые дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэхэ хэрэгтэй. Комбайнуудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгөө һаа, силос дараха ажалые торьтойгоор хүнгэдхэхэ арга олгогдохо юм. Энэ ушарые харалдаа абажа, Зэдын аймагай МТС-үүд болон колхозууд силос хуряалгын комбайнуудые түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлгэхэ гэжэ шидэһэниинь тон зүйтэй. Эндэхи колхозуудта звенонууд эмхидхэгдэжэ, силос даралга дээрэ ябажа байһан колхознигууд болон механизаторнуудта дээшэлүүлэгдэһэн түлөөһэн үгтэнэ. Энэ аймагта силоснэ комбайн бүхэндэ 16 хүнһөө бүридэһэн звено табигдана. Звенодо комбайнер, тракторист, хэршэтдэһэн ногоо машинада ашажа байха хоёр хүн (тэдэнэр саг үргэлжэ комбайнайнгаа хажууда ябалсадаг юм), силосэй нүхэнэй хажууда машинаһаа ногоо буулгажа байха дүрбэн хүн, нүхэн соо силос хэжэ, даража, нягтаруулжа байха гурбан хүн табигдана. Хэрбээ 5 километрһээ дүтэ газарта ногооной сабшагдажа байгаа һаань, 1 комбайнда ашаанай 3 автомашина гү, али тракторна 1 тэргэ, хэрбээ 5-һаа 10 километр хүрэтэр газарта һаань, 4 машина ябуулагдана. Звенодо звеньевод, учетчик, повар табигдадаг. Хэрбээ комбайнай бүхэли сүүдхэ соо хүдэлөө һаань, һуниндөө ябаха мүн лэ иимэ нэгэ халаан эмхидхэгдэхэ ёһотой. Нэгэ халаанда звеногойхид 60 тонно силос дараха түсэбтэй юм. Колхозуудай правленинүүд болон МТС-үүдэй дирекцинүүд силос даралга дээрэ ажалай түлбэри үгэхэ турим зохёожо баталаа. Тэрэнэй ёһоор комбайнер хуряаһан силоснэ культурын гү, али хээрын ногооной гектар бүхэнэй түлөө 5 түхэриг, мүн дарагдаһан ногооной тонно силос бүхэнэй түлөө 65 мүнгэ абана. Хэрбээ звено нэгэ халаан соо 60 тонноһоо дээшэ силос дараа һаань, халаан бүридөө 90 түхэриг мүнгэ абаха юм. Автомашинада ногоо ашажа, мүн буулгажа байһан колхознигуудта нормоо дүүргэһэнэйнь түлөө 3 ажалта үдэр, силос даража, нягтаруулжа байгша хүнүүдтэ—2 ажалта үдэр үгтэхэ байна. Ашаанай машинануудай шофернуудта 5 километрын газарһаа халаан соо 20 тонно ногоо зөөхэ түсэб үгтэнхэй. Хэрбээ энэ түсэбөө дүүргээ һаань, шоферто 4 ажалта үдэр үгтэхэ байна. Түрүүн колхознигууд болон механизаторнуудта автомашинаар зөөжэ, дараһан силосэйнь хэмжээе харалсажа даб дээрэ ажалта үдэр бэшэгдэнэ, тиигээд һүүлдэ силоснэ траншей гү, али набтар башни соо дараһан силосэйнь хэмжээе зүбөөр гаргажа, ажалта үдэр үгтэхэ юм. Һуниин халаанайхидта үдэрэйхидтэ орходоо нэгэ хахад дахин ехэ ажалта үдэр үгтэдэг.

Үбһэ ногоо силосорезкээр хэршэжэ, 1 тонно силос дараһанай түлөө 3 ажалта үдэр хүрэтэр гаргашалагдадаг байһан һаа, мүнөө тонно силос дараһанай түлөө ажалай түлөөһэнэй шэнэ гуримай ёһоор 0,67 ажалта үдэр гаргашалагдаха болоно.

Силос даралгада хүдэлһэн хүнүүдые бүри ехээр урмашуулхын тулада доро дурсагдаһан нэмэлтэ түлбэри тогтоогдоо:

155 тонно силос гурбан үдэрһөө дээшэ бэшэ саг соо дараһанайнь түлөө силоснэ комбайнай комбайнерто 30 түхэриг, трактористда 20 түхэриг болон звеногой бусад гэшүүдтэ олоһон ажалта үдэртэнь тааруулан хамталаа 200 түхэриг хубаарилхыень үгтэнэ. Тиин 150 тонно гурбан үдэрһөө дээшэ саг соо дарабалынь, нэмэлтэ түлбэри үгтэдэггүй. МТС-эй директинүүд силоснэ агрегат бүхэндэ сезонно даалгабари тогтоожо, тэрэниие дүүргэһэнэй түлөө нэмэлтэ түлбэри тодорхойлоо. Мүнөөнэй зааbариин ёһоор, силоснэ ногоотой сабшалангай гектар орооһото культурануудай гектар хахадтай тэнсэнэ. Силоснэ комбайнаар 20 үдэрэй туршада 100 гектар силоснэ культура гү, али хээрын ногоо сабшаһанай түлөө комбайнерто 10 пүүд орооһо таряа, 150 гектар сабшабалынь—25 пүүд орооһо таряа үгтэхэ ёһотой. Тэрээнһээ гадна, сезоной туршада нэгэ комбайнаар 1,5 мянган тонно силос дараа һаань, комбайнер болон трактористда МТС-эй зөөриһөө 1000 түхэриг, 2 мянган тонно силос дараа һаань—1500 түхэриг мүнгэн шан үгтэхэ ёһотой.

Ажалай түлөөһэ үгэхэ дурсагдаһан гурим нэбтэрүүлһэнэй ашаар зарим колхозууд яһала ехэ силос дараад байна. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай Боргойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо дурсагдаһан энэ гуримые хэрэглэхынгээ урда тээ нэгэ комбайнаар нэгэ үдэрэй туршада 15—20 тонно силосэй ногоон сабшагдадаг һаа, саг үргэлжын звено эмхидхэһэнэй һүүлээр комбайн бүхэн 50 тонно хүрэтэр силосэй ногоо сабшадаг болоо һэн. Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз августын 5-һаа 10 хүрэтэр нэгэ комбайнаараа 300 тонно хээрын ногооной силос дараа. Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо комбайнер Иван Рабдаевай хүтэлбэрилдэг 16 хүнһөө бүридэһэн звено һүүлэй табан үдэрэй туршада үдэр бүри 70—80 тонно ногоо сабшажа, бултыень даража үрдинэ. Теэд энэ колхоздо тус звено шэнэ гуримай тогтоогдохоһоо урагша үдэртөө оройдоол 20—25 тонно силосэй ногоо бэлдэдэг байгаа. Үшөөтэйн МТС-эй 6 силоснэ комбайн августын 5-һаа 10 болотор ажалайнгаа бүтээсые хоёр дахин дээшэлүүлээ. Энэ үе соо МТС-эй комбайн бүхэн 200 тонно ногоо хуряажа, силос болгон дараа.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Саарһан дээрэ „эмхидхэгдэһэн" мүрысөөн

Кяхтын аймагай колхозууд һү һаалгые, мяха, ноохо абалгые дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, энэ жэлдэ бага бэшэ амжалта туйлажа байна. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, үнеэн бүриһөө һү һаалга хоёр дахин дээшэлээ. Сталинай, Калининай нэрэмжэтэ колхозууд социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Эдэ колхозуудай правлени болон партийна организацинууд социалистическэ мүрысөө зүбөөр хүтэлбэрилжэ, абаһан уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ малшадайнгаа хүсэл зориг ба хүсэ шадабарииe элсүүлжэ шадаһан байна. Олонхи колхозуудта малшадай үдэр үнгэргэгдэдэг, тэрээн дээрэ малшадай социалистическэ мүрысөөнэй һара бүриин дүн гаргагдадаг, мүрысөөндэ илгарагшадта дамжуулгын Улаан тугууд, Улаан вымпелнүүд үгтэдэг, түрүү малшад үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдадаг болонхой.

Тиигээд, аймагай колхозууд бүри ехэ амжалта туйлажа шадаха байгаа. Һү һаалга, мяха, ноохо абалга эрид дээшэлүүлхэ арга боломжо Кяхтын аймагай бүхы колхозуудта бии. Малшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөө зарим колхозуудай партийна организацинуудай ёһо тэдыгээр хүтэлбэрилдэг дээрэһээ бии байһан арга боломжонуудынь хүсэд хэрэглэгдэнэгүй.

Жэшээ болгожо, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин (секретариинь нүхэр Б. Будаев) хүдэлмэри хаража үзэе.

Колхозой һүнэй-товарна фермые партийна организациин секретарь Будаев даадаг юм. Үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һааха уялга ажахын жэлэй эхиндэ һаалишад абаһан байгаа. Энэ уялга дүүргэхэ арга боломжо бии. Малайнь бэлшээри Хилгантын элдин талаар Сүхэ голые зубшан нэмжынэ. Эндэхи бэлшээринүүд ямаршье ган гасуур сагта ногоогоор һайн, уһаар элбэг байдаг. Тиигэбэшье, үнгэрһэн 9 һарын дүнгүүдээр ойройдоол 501 литр һүн үнеэн бүриһөө һаагдаад байна.

Иимэ ушар имагтал һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөө мууса эмхидхэһэн, тэрэнии үдэр бүри хүтэлбэрилөөгүй дээрэһээнь болоо гэхэ хэрэгтэй. Эндэ һаалишадай хүдэлмэриин үдэр бүриин, арбан хоногой, һарын дүнгүүд гаргагдадаггүй, тиимэһээ тэдэнэр хэн хэды шэнээн һү һаагааб, абаһан уялгаяа хэр зэргэ дүүргэжэ байнаб гэжэ мэдэдэггүй. Фермын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй. Агитатор Б. Дондукова һаалишадтай хөөрэлдөөнүүдые үсөөнөөр үнгэргэдэг, тэдэнии республикын болон аймагайнгаа түрүү һаалишадай дүй дүршэлтэй танилсуулжа, ажал хүдэлмэридэнь нэбтэрүүлхэ ябадал тоогүй. Энэ шухала хэрэгтэ колхозой зоотехник Ф. Шерстнева анхаралаа хандуулнагүй.

Теэд эдэ дутуу дунданууды партийна организациин секретарь Будаев мэдэжэ хаража байгаад, саг дары усадхахын түлөө хэмжээ абахагүйнь гайхалтай.

Тиимэһээ һаалишадай хоорондо эмхидхэгдэһэн социалистическэ мүрысөөн миин саарһан дээрэ үлэшоо.

Энээн тухай үшөө нэгэ баримта харуулжа болоно. Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һаалишад Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Бүрдүүнэй фермын һаалишадтай мүрысөө баталһан байна. Теэд жэлэй эхилһэнһээ хойшо хоёр колхозой һаалишад бэе бэедээ ошолсожо, мүрысөөнэйнгөө дүнгүүдые шалгаагүй, туйлалтануудаа болон дутуу дунданууды элирүүлээгүй. Энэ шухала хэрэг партийна организаци эмхидхэхэ байһан аад, энээн тушаа юушье хээгүйнь гэмшэлтэй. Юуб гэхэдэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад һайн дүй дүршэлтэй болсожо, зоотехническэ наукын заабаринуудые хүдэлмэридөө нэбтэрүүлжэ, ажалдаа бага бэшэ амжалта туйлаһан байна. Эндэхи түрүү һаалишад Нимасу Ванчикова, Дугар Санданова, Дулма Дойндокова болон бусад ажахын жэлэй 9 һарын туршада 1100—1200 литр хүрэтэр һү үнеэн бүриһөө һааба.

Мүнөө Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз малдаа тэжээл бэлдэжэ байна. Энэ хэрэгтэ партийна организаци гол анхаралаа хандуулнагүй. Бригадануудай хоорондо, үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхээгүй, бригадануудай агитаторнууд томилогдоогүй.

Колхозой правлени ба партийна организаци (нүхэд Багадаев, Будаев) абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө дутуу дунданууды түргөөр усадхаха ёһотой. Энээндэ партиин Кяхтын айком ба тэрэнэй инструкторска группа туһалха уялгатай.

Д. Болхоев, манай корр.

Ажалай эдэбхиие дээшэлүүлхын түлөө

Адууһа малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын тула колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, тэдэнэй ажалай эдэбхиие дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Энээндэ агитаторай үүргэ тон ехэ байха ёһотой гэжэ мэдэнэб.

Колхозой партийна эхин организаци намайе Михаил Иннокентьевич Батышевэй хүтэлбэрилдэг бригадада агитатор болгожо томилһон байна. Энэ бригадада хамта 20 гаран хүн мүнөөдөө ажаллана. Тэдэнэй дундаһаа 13 колхознигууд гараар сабшаһа.

Мүнөө жэлдэ хура бороо багаар орожо, ногооной гараса биргүй байгаа. Тиимэһээ манай бригадынхид намаг газарай ногоое гараар сабшажа эхилээ. Морин косилкануудые олоор хүдэлгэжэ байнабди.

Агитатор тулада би үбһэ хуряалга дээрэ ажаллажа байдаг колхознигуудай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулнаб, эдэнэй ажалые дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ улам үргэдхэхэ гэжэ хүсэнэб. Бригадын хүнүүдэй үдэрэй эдээлэлгын үеэр, заримдаа үдэшэ амархаяа ерэхэдэнь хөөрэлдөө эмхидхэдэг, газетэнүүдэй һонинуудые уншажа үгэдэгби. Адуу малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхэ тухай парти ба правительствын тогтоолнууд, илангаяа шэнэ табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүд тухайда хөөрэлдөөнүүд соогоо хэлэнэбди Тиихэдээ, малдаа бүдүүн тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ тухайда түсгаар тогтон хэлэдэг байнаб.

Хөөрэлдөөнүүдые хэхэдээ, миил газетэ уншаад гү, али «иигэхэ ёһотойт» гээд юрэнхыгөөр хэлэдэггүй, харин колхозой байдалһаа үльгэр жэшээнүүдые олоор хэрэглэжэ хөөрэлдэдэгби. Үбһэ багаар бэлэдхэһэн колхозуудта малай олоор гарзалдаг байһые жэшээнүүд дээрэ харуулдагби. Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз нёдондо үбһэ багаар сабшажа, бүдүүн тэжээлээр дутаһан, малынь олоороо үхэһэн юм. Энээн тушаа хөөрэжэ үгэһэн байнаб.

Хөөрэлдөөнүүдые ажабайдалтай нягта холбоотойгоор хэхэдэ колхознигуудай ажал хүдэлмэридэ нүлөөлдэг, гол зорилгоёо, хэхэ ажалаа һайса ойлгодог. Энээнэй эсэстэ ажалайнь бүтээсэ хангигүй дээшэлдэг.

Би энэ бригадада учётчигоор ажалланаб. Колхознигуудай хэһэн ажалайнь дүнгые үдэр бүри гаргажа, показателиин доска дээрэ бэшэдэгби. Бригадынхид хэһэн ажал тухайдаа тэрэ доска дээрэһээ хаража ехэтэ һонирходог, өөһэд хоорондоо мүрысэдэг байна.

Тус бригадада Василий Михайлович Олейник, Василий Михайлович Якимов гэгшэд нормын ёһоор 0,30 га сабшахын орондо, үдэр бүри 0,40—0,50 га сабшана. Эдэ хоёр хоорондоо мүрысэдэг юм. Нэгэтэ Олейник нүхэр Якимовһаа 0,05 гектараар багые сабшаһан байгаа. Энээн тухайдаа показателиин доска дээрэһээ мэдээд, нүхэр Олейник хойто үдэрынь хамагһаа түрүүн ажалдаа гаража, хэнһээшье һүүлдэ орожо, нормоёо хоёр үлүүлэн дүүргэһэн, ондоогоор хэлэбэл, тэрэ үдэр 0,60 гектар үбһэ сабшаһан байна. Иимэ ушар манай бригадада олон.

Социалистическэ мүрысөөндэ хабаадажа, ажалай амжалта туйлаһан колхознигууд тухайда үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ дуулгадаг, «Дайшалхы хуудаһанда» бэшэдэгбди.

Колхознигуудай сүлөө сагаа һайнаар үнгэргэхын тула газетэ, журнал, элдэб номуудые асарнабди. Бригадын гэшүүд, зунай аяма халуунай үеэр үдэрынь нэгэ часэй туршада амаржа, газетэ, журнал уншадаг. Эрдэм багатай колхознигуудта би өөрөө газетын һонинуудые хөөрэжэ үгэнэб. Колхознигууд илангаяа газетын дүрбэдэхи хуудаһа уншаха уласхоорондын байдал тухай мэдэхэ дуратай юм.

Бригадынхидай ажалай журам бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые бригадиртай хамта абалсадагби. Ажалдаа эртэ гараха, ажалһаа орой орохын түлөө шангаар тэмсэдэгби. Үбһэшэд наранай гарамсаар эхилээд, үдэшын харанхы болотор хүдэлдэг юм. Хэн нэгэнэй оройтожо ажалдаа гараа һаань, тэрэнии шүүмжэлдэг, «Дайшалхы хуудаһанда» зурагтайгаар гаргадагби. Манай бригадын колхознигууд һайнаар бэлэдхэгдэһэн һонин лекци шагнаха дуратай байдаг. Гэбэшье, тиимэ лекцинүүд манай эндэ уншагданагүй. Энэ асуудалаар партийна эхин организаци хэмжээ абаха бэзэ гэжэ һанагдана. Үбһэшэдтэ үе үе болоод лэ наада концерт табяа һаа һайн байгаа.

Манай бригада мүнөө жэл ниитэ адууһа малда 3 мянга шахуу центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй. Энэмнай ган гасуур болоһон жэлдэ бэрхэтэйхэн хэрэг. Тиимэшье һаань, манай бригадынхид «ган гасуур болоо, ногоон ургаагүй» гээд һуудаггүй, харин бүхы аргаа хэрэглэн бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө заатагүй дүүргэхэ гэжэ оролдоно.

Ф. Ф. Костылеев, Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой агитатор.

Новокуйбышевска нефть буйлуулдаг заводой коллектив жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, Эхэ орондоо түсэбһөө гадуур 50 мянган тонно сэбэр нефть, 1 мянган тонно шанар һайнтай тоһо үгэхэ гэһэн уялга абаһан юм. Заводой коллектив абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: цехын дежурна инженер А. А. Митрофанова ахалагша оператор П. И. Пушнинда заабари үгэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ ОРОЛДОЛГО

Набша намаагаар һадхуулһан элдэб мододоор хүреэлэгдэнхэй бишыхан талмай дээрэ пионерэй түүдэг үдэшын бүрэнхые сүмэ гэрэлтүүлэн ялабхижа, эдир багашуулай хүхюу соготой дуунай аялга эмниг хурдан Аргада мүрэнэй мүнгэтэһэн долгин дээгүүр сууряатан зэдэлнэ. Эндэ Курумканай аймагай Аргадын дунда һургуулиин пионернүүдэй лагериин түүдэг эмхидхэгдээ.

Аргадын дунда һургуулиин пионернүүдэй лагерь урда жэлнүүдтэ сезоноо эмхигүйгөөр үнгэргэдэг байгаа. Харин мүнөө тиимэ бэшэ—тад ондоо байна. Тус лагерие һайнаар эмхидхэхын түлөө һургуулиин һуралсалай талые даагша Лина Лыгденовна Дамдинова ехэхэн оролдолго гаргаа. Лагерьта сугларагшад эдеэ хоолоор хүсэд хангагданхай, амаралтаяа аятай зохидоор үнгэртэжэ байна.

Пионернүүд үдэр бүри һонирхолтой наада зугаа эмхидхэдэг, уранһайханай, гар ажалай, уран оёдолой кружогуудта эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Лагериинхид экскурсида гаража, зоологиин, ботаникын, географиин талаар гербари, коллекци суглуулдаг байна.

Үхибүүд тушаа үнэн зүрхэнэй анхарал оролдолго гаргажа, амаралтыень һайнаар эмхидхэһэн Л. Л. Дамдинова түрэлхидэй дунда хүндэтэй болоо.

Рево Лосолов.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭ

Соло дуудалгаар дашуурхагүй

Мүнөө үбһэ хуряалгын, силос даралгын хүдэлмэри республикымнай бүхы колхозуудта ябуулагдажа байнхай. Энэ шухалын шухала хүдэлмэриие эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, колхоз бүхэнэй малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ аймагуудай газетэнүүд али болохоор туһалалсаха гэһэн хүндэтэ уялгатай байна.

Гэхэтэй хамта, июль ба августда гараһан аймагуудай газетэнүүдые иража хараад үзэхэдэ, тэдэнэй заримань энэ уялгаяа хүсэд дүүргэжэ шаданагүй гэжэ тобшолол хэмээр болоно. Жэшээ болгон Яруунын аймагай «Сталинец» гэжэ газетые абаад үзэе. Тус аймагай колхозуудай ажахын гол һалбаринь малажал болодог. Тиигээд, үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ тэжээлэй багаар бэлэдхэгдэдэг байһан дээрэһээ үбэлжэлгын үедэ колхозуудай ниитын мал олооро турадаг, гарзалдаг байгаа. Гадна, хабар болоходо үбһэ, таряа гэхэ мэтын тэжээл худалдажа абахын тулада колхозууд мүнгэ зөөрэ ехээр гаргадаг һэн. Эдэ бүхы дутагдалнуудые ерэхэ жэлдэ дабтахагүйн тулада яруунынхид мүнөө тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ ёһотой байгаа. Аймагай газетэ энэ талаар юу хэнэб гээд асууха болоо һаа, сэхынь хэлэхэдэ, өөдтэй юумэ хэнэгүй. Үбһэ хуряалга, силос даралга тухай тус газетэ дан юушье бэшэнэгүй гэхээр бэшэ. Үбһэ сабшалгын эхилһэнһээ хойшо энэ асуудалда зорюулан хэдэн түрүү бэшэг, арба гаран статьянууд болон информацинуудые толилоо. Зүгөөр, эдэ материалнуудай олонхинь үбһэ хуряалгын ябасые һайн талаһаань харуулха гэһэн зорилготой шэнги. Тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэхи дутуу дунданууды элирүүлһэн ба шүүмжэлһэн материалнууд тон үсөөхэн. Гадна, тэдэнь ехэ халирхайгаар, нюур сахижа бэшэгдэнэ. Жэшээнь, «Ниитын малда тэжээл ехээр бэлэдхэхэ», «Үбһэ сабшалгые эмхитэйгээр ябуулха» гэһэн түрүү бэшэгүүд соо миил зарим тэды юрэнхы дутагдалнууд дурдагдана, нэгэшье бодото жэшээ баримта һайншье, мүн муушье талаһаань харуулагданагүй. Июлиин 13-най номерой түрүү бэшэг дотор, жэшээнь, иигэжэ бэшэгдэнэ:

«Олон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгэдэ тон харюусалгагүйгөөр хандана», «аймаг дотор нэгэшье колхоз үбһэндэ ороогүй, олон хүтэлбэрилэгшэд ногоон бага гэжэ шалтаг урдаа барина», «Манай хүтэлбэрилэгшэд набшаһата тэжээл бэлэдхэлгые эмхидхэнэгүй».

Газетын иимэрхүүгээр бэшэдэг байһан дээрэһээ, үбһэ хуряалгын ямар колхоздо, МТС-тэ муу ябажа байһынь мэдэхын аргагүй. «Хүтэлбэрилэгшэд» гэжэ юрэнхыгөөр, нюур сахижа бэшээд лэ нэгэшье колхозой түрүүлэгшын гү, али МТС-эй директорын, мүн бусадшье хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ газетэ дурдадаггүй заншалтай.

Газетын хуудаһануудта үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин ябасые магтажа, һайрхажа бэшэһэн материалнууд нилээд олон. Июлиин 18-най
номерто Маленковой нэрэм
хозой партийна эхин орга
секретарь нүхэр Будажабэ

**«Манай колхоз үбһэ х
да нягта һайнаар бэ
«Манай колхоздо энэ жэ
хуряалгада 21 звено х
звенонууд бултадаа бү
дээ, тэдэнэр мүнөө үбһэ
гада эхилжэ ороо»** г
тээр бэшэһэн байгаа. Теэд
тын 1-эй мэдээгээр М
вой нэрэмжэтэ колхоз арай
294 центнер үбһэ хуряажа
байна. Сабшалга тармалга
хоорондо тон ехэ забһар гар
шагдаһан 456 га сабшалан
101 га тармагдаһан байгаа
тэрэ «нягта һайн» бэлэдх
дүн энэ гээшэ гү?!

Һайрхуу нэрэ гаршагта
нуудые үшөө харуулхадаш
байна. Жэшээнь, мяха-һүн
тухай газетэ «амжалтатай
ри», «үргэн далайсатай хү
гэжэ байжа бэшэнэ. «Ко
колхозые ехээр магтажа
нэгэ статья бии.

**«Коминтерн» гэжэ, хү
хын артелиин гэшүүд ү
ряалгада эмхитэй һайнаа
12 звено эмхидхэгдээ, м
силканууд ба тармуур
наар заһабарилагдаа»** гэ
бэшээтэй. Энэ колхоздо
ряалга бодото дээрээ тиимэ
эмхидхэгдээ гэхын аргагүй.
тын 1-эй байдалаар тус к
597 центнер үбһэн бухал
байгаа.

Тиихэдэ, «Гэрэй эзэн эх
колхоздоо туһална» гэһэн
статья дотор Кировэй нэ
колхозой гэшүүд — гэрэй э
нэрнүүдэй үбһэндэ гараһан
тэ ехээр һайхашаажа бэш
эхэнэрнүүд наһажаал болоһ
харин хүдэлмэриин наһанай
юм ха. Теэд, тэдэнэй өөрын
хозой хүдэлмэридэ гараһан
мэ ехээр магтаха, тэрээндэ
ямар үндэһэ һуури байгаа

Яруунын аймагай колхозу
һэ хуряалга, силос даралга
тон хангалтагүйгөөр ябажа
Тус аймаг республика дотор
жээл бэлэдхэлгээр һүүлшын
нуудай нэгые эзэлнэ. Иимэ
лай ушараад байхада аймаг
тэ хадаа тэжээл бэлэдхэлэ
мэридэхи дутуу дунданууды
шууд элирүүлхэ, ажал хэрэ
рюусалгагүйгөөр хандадаг
рилэгшэдые нюур сахингүй,
шүүмжэлхэ зэргэтэй. Тэрээн
мүһэн түрүү һайн жэшээ х
ябаһан механизаторнууд бо
хознигуудай дүй дүршэлы
рүүлэн тарааха, социали
мүрысөө эмхидхэн ударида
готой.

Мүнөө тэжээл бэлэдхэлэ
мэриие бүхы хэмжээгээр тү
силос даралга, набшаһата
суглуулгые хурдан темпээр
саг ерээ. Тиимэһээ «Стали
зетын редакци соло ду
магтаалаар үлүүсэ дашуу
лижо, тэжээл бэлэдхэлгэдэ
дунданууды усадхахын
оролдолго гаргаха, колхозн
механизаторнуудые тус хү
дэ элсүүлхэ хэрэгтэ аймаг
тийна организацида бодото
ха ёһотой.

Таряа саг соонь, гээлтэгүйгөөр хуряаха арга

Зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XX съездын Директивэнүүд таряа хуряалгые Сибирьтэ 7—8 үдэрэй туршада үнгэргэхэ гэһэн зорилго хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табяа. Мүн амяарлан хуряалга шадаал һаа үргэнөөр хэрэглэжэ, таряанай гээлтэ хоролтотой шангаар тэмсэхэ гэжэ заагдаһан байна. Таряа хуряалгын болзорые нилээд богонидхохо, таряанай гээлтэ хоролтые бага болгожо, шанарыень һайжаруулха, комбайн болон таряа хуряалгын бусад механизмуудые бүгээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, мүн ороохо таряанай үнэ сэнгые химдаруулха хэрэгтэ амяарлан хуряалгын нилээд удхашанартай байһыень манай оронойолохон МТС-үүдэй, колхозуудай дүй дүршэл гэршэлнэ. Ороохото культурануудай эдеэшэн татажа байхада амяарлан хуряахада, сэхэ комбайнаар хуряаһанһаа 8—10 үдэрөөр урид хуряагдаха байна. Тэрэшэлэн комбайнай бүтээсэ нэгэ хахад—хоёр дахин, зарим ушарта 3 дахин дээшэлнэ. Юуб гэхэдэ, түрүүн хадагдаһан таряан валда байжа хатаад, һүүлдэ сохиходо нилээд хүнгэн болоно. Мүн таряа һуни үдэртүй хадаха, сохижо абаха арга олгоно. Энээнэй ашаар комбайнаар сүүдхэ бүридэ 50 гектар хүрэтэр хуряажа болоно. Зүгөөр хадалга хуряалга хоёрые таһалдуулхагүйн тулада юрын жаткануудта орходоо 30—40 процентээр олон комбайнуудые амяарлан хуряалгада бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

Амяарлан хуряалтые хэрэглэхэдэ, ороохо таряанай гээлтэ хоролто гектар бүридэ 1,5—5 центнерээр бага болодог. Гадна, ороохоной шанар һайжаржа, тэрэнии тоогто абаашажа хатааха, сэбэрлэхэ хүдэлмэри хэрэггүй шахуу болодог. Мүн түрүүн хадагдаад, һүүлдэнь сохигдоһон таряанай шииг нойтониинь 13—15 процент байхаһаа гадна, солоомониинь тэжээлэй бодосуудаар баян байдаг.

Комбайнаар хуряаһанһаа амяарлан хуряалга һураггүй ехэ ашагтай гэжэ оронойманай олохон ажахынуудай дүршэл гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, Сталинградска областиин Усть-Хопёрско МТС-тэ 1 гектар таряае амяарлан хуряахын тулада 18 түхэриг 74 мүнгэн, комбайнаар хуряахын тулада —10 түхэриг 21 мүнгэн гаргашалагдааһэн. Гэбэшье, амяарлан хуряалгада үлүү гаргашалатдаһан мүнгэн зөөри, ороохо тарян болон солоомо ехээр хуряаһанай ашаар, мүн таряа сэбэрлэлгэ, хатаалгын гаргашын бага болоһоной ашаар бүри мүһэн харюулагдаа. Эндэ 775 га тарян амяарлан хуряагдажа, 6610 түхэриг 75 мүнгэн үлүү гаргашалагдабашье, эсэстэнь 900 центнер хара тарян болон шэниисэ, 1500 центнер шара будаа нэмэжэ хуряагдаһан байгаа. Энэ нэмэжэ хуряагдаһан таряанайнь үнэ гүрэнэй худалдан абалгын сэнгээр 72 мянган түхэриг гэхэ гү, али үлүү гаргашалагдаһан мүнгэн зөөриһөө 12 дахин ехэ байба.

Оронойманай урда захын районууд амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар нилээд ехэ, таряа нэмэжэ хуряагаа.

Ороохото культурануудые амяарлан хуряаха тушаа урдань тогтоогдоһон заабари, инструкцинууд хуушараа гэжэ оронойманай урда захын районуудай мүнөө жэлэй дүй дүршэл элеэр харуулба.

70—80 сантиметрһээ набтар бэшэ эшэтэй таряа амяарлан хуряажа болохо гэһэн заабари урдань үгтэдэг байгаа. Теэд мүнөө бүри 60 сантиметрһээ набтараар ургаһан таряае амяарлан хуряахада болохо гэжэ элирүүлэгдээ.

Таряае дээгүүр, доогуур хуряаха ябадал амяарлан хуряалгада нилээдгүй удхашанартай. Һүүлэй үедэ толилогдоһон заабаринуудай, статьянуудай ёһоор газарһаань дээгүүр 18—25 сантиметр үндэртэйгөөр хуряаха гэжэ дурадхагдадаг байгаа. Гэбэшье, 25 сантиметр үндэртэйгөөр хуряаһанай хэрэггүй гэжэ энэ жэлэй дүршэл харуулна. Жэшээнь, 12—16 сантиметр үндэртэйгөөр хадагдаһан таряанай һайнаар хатадаг байһаниие урда захын районуудай таряа хуряалгын дүршэл гэршэлнэ. Зүгөөр нютаг нютагай эрхэ байдалые хараадаа абажа, хадалгын үндэрые тодорхойлхо хэрэгтэй.

Лафетнэ жатkануудаар хадаһан шэнгеэр лэ валнуудаа суглуулха гэжэ урдань заагдадаг байгаа. Тиимэһээ валнуудай алишье талаһаань орожо, комбайнаар суглуулхада болохо байна.

Хэбтэһэн таряае шадажа хуряаха хэрэгтэй.Юуб гэхэдэ, хэбтэһэн таряае унаһан тээһээнь хадахада гээлтэ хоролтонь бага болодог. Тиин хэбтэшэһэн таряае алишье талаһаань хадахын тулада юрын мотовилын орондо эксцентриково мотовила тодхохо хэрэгтэй.

Хадагдаһан таряа суглуулха түхеэрэлгэтэй комбайнай хүдэлмэри валнуудай хэр һайнаар хаягдаһанһаа ехээр дулдыдадаг. Тиин нойтон таряа һалхитай үдэр һайнаар хадахын тулада главна транспортерой хэлтэгы хубидань тусхай түхеэрэлгэнүүд тааруулан тодхогдодог. Эдеэшэжэ байһан, шииг нойтоор ехэ таряае хадахын тулада оронойманай урда захын районууд жатkануудта элдэб янзын түхеэрэлгэнүүдые тодхоһон байгаа. Тэдэнии өөһэдөө зүбөөр хэрэглэжэ, комбайнернууд болон жаткын машинистнууд амяарлан хуряалгые эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ ёһотой.

Амяарлан хуряалга тон түрүү, угаа ехэ удхашанартай хэрэг мүн. Тиимэһээ тэрэнии амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада машина техникэеэ саг соонь, эрхимээр бэлдэхэ, механизаторнуудые амяарлан хуряалгада эртээнһээ һургаха тон шухала болоод байна.

Республикын МТС-үүдтэ амяарлан хуряалга хэхэ 300 гаран жаткада, мүн самоходно комбайнуудта тодхогдохо «ПС-2» маркын 200 гаран түхеэрэлгэ бии юм. Хэрбээ эдэ механизмуудые МТС-үүд болон колхозууд зүбөөр хэрэглэжэ шадаа һаа, ехэхэн талмайе амяарлан хуряажа шадаха байна.

Нёдондо манай МТС-үүд «ЖР-4,6» маркын жаткануудаараа зеленко хадаһаниинь, тэрэ механизмууд олон дутуу дундатай байгаа. Илангаяа отолхо аппарадыень хүдэлгэдэг гэнжэнүүд, транспортер түргэн элэшэдэг һэн. Ехэ-Куналейн МТС-эй механизаторнууд энэ дутагдалые усадхахын тулада жаткын гэнжэнүүдэй орондо ремень тодхоо һэн. Манай республикын МТС-үүдтэ 100 гаран иимэ жатка бии. Тиимэ
һээ Ехэ-Куналейн МТС-эй
заторнуудай дурадхал ехэх
шанартай. Ставрополиин бо
сад хэдэн областиин түрүү
заторнууд энэ жэлэй ургаса
гада бүтээсэ ехэтэйгээр аж
байна. Тиигэжэ жатка бүхэ
гектар таряа үдэр бүри
байгаа. Хадаһан таряа су
түхеэрэлгэтэй комбайнууд
мүн дээшэшье гектарай тар
дог һэн. Иимэ бүтээсэ мех
даа үдэр һунигүй, 2 халаан
дэлгэһэнэй ашаар туйлагд

Манай эндэ амяарлан
түрүүшынхиеэ хэрэглэгдэх
мэһээ таряа хуряалгада хү
зониие һайнаар бэлэдхэхэ
лан хуряалгын удхашанар
дээндэ һайса, зохидоор о
хэрэгтэй. Һаяын үдэрнүүд
нарнуудые үнгэргэхэ.
амяарлан хуряалгада һург
тационно хүдэлмэриие
ябуулха гээшэ шухалын ш
рилго болоно. Тиин бүхы
лон колхозуудта хуряалг
бүүдые, графигуудые, агре
нэй ябаха маршрудуудые
түсэблэхэ хэрэгтэй. Таряа
шэхыень шалгаха постну
хааһагүй табижа, таряанай
колос тээхэгүйн түлөө шан
сэхэ шухала. Тиимэһээ ж
дые, комбайнуудые эдеэш
һан газарта түрүүлэн аб
бүлэг бүлэгөөр хүдэлгэхэ

Амяарлан хуряалгые саг
гэлжэ эхилжэ, түрүүшын д
дануудые түргэн усадхажа
һан таряагаа бултыень
абахын тулада хүдөө ажа
дэлмэрилэгшэд оролдохо з

И. Абзаев, БМАССР
ажахын министерствын

ТАРЯА ХУРЯАЛГА ХАА ХААНАГҮЙ ЭХИЛХЭНЬ

Хуряалгада бэлэдхэлэй дутуунуудые ябуул усадхаха хэрэгтэй

Амяарлан хуряалга эхилбэ

РОПАВЛОВКА. (Телефоноор). Зэдэ-Борьёогой үргэн та- үнөө жэлдэ баян ургаса ур- байна. Аалихан һэбшээгэй , эдеэшэжэ захалһан таряан мэтэ нэгэ захаһаа нүгөөдэ за- тэрөө долгилон халюурна. ай нэрэмжэтэ колхозой тү- шэ нүхэр С. Ф. Тараканов- уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай, гэжэ хэлэбэ:—таряанаймнай участогуудай гектар бүриһөө вэргээр 15 центнерһээ бага ргаса хуряагдахаар гээшэ ха. колхоз мүнөө хабартаа 1600 га газарта ороохото культу- ые эрхим шанартайгаар тари- нөө һайн ургаса ургуулба. а эндэхи шэниисын, хара та- ургаса һайн—үдхэнөөр урга-һан аад, үндэр эшэтэй, һаглагар ута колостой.

Иимээр ургаһан таряагаа гээлтэ хоролтогүйгөөр абахын тулада Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз эртээнһээ бэлдэһэн байгаа. Мүнөө энэ колхоздо амяарлан хуряалга эхилбэ. Үшөөтэйн МТС-эй нүхэр Бальчуговой хүтэлбэрилдэг тракторна бригадынхид аймаг дотороо эгээн түрүүлэн таряа хуряалгада оробо. Бригадын тракторист нүхэр Юдин түрүүшын үдэр Речка гэжэ газарта эдеэшэжэ байһан 12 гектар намарай хара таряа юрын виндроуэрээр хуряагаа.

Һаяын үдэрнүүдтэ тус колхозой болон Үшөөтэйн МТС-эй хэдэн машинанууд амяарлан хуряалгые үргэлжэдэнь захалхаяа байна.

...ряа хуряалгада муугаар бэлдэнэ

рын аймагай колхозуудай по- дээгүүр ороойо тарянай ур- эдеэшэжэ, хуряагдаха са- ртонхой. Олонхи колхозууд н 15-да таряагаа хадажа Мүнөө жэлдэ аймагай кол- түрүүшынхеэ 2700 гектар ай талмайда амяарлан ху- хэхэ гэжэ шиидээ. Таряа ху- н хүдэлмэридэ бэлэдхэл һайн- айгаа һаа, тэрэниие богони то, гээлтэ багатайгаар хуряа- дээжэ. Тиимэһээ колхозууд МТС-үүд ойрын сагта бэлэд- хүдэлмэриие дүүргэхэ ёһотой. шье, аймагай олонхи колхо- аряа хуряалгада бэлэдхэлые йруулна. Хамнигадайн, Ехэ- ын МТС-үүдтэ комбайн заһаг- дүүргэгдээгүй. Мүн амяарлан гада хэрэглэгдэдэг лафет, ууд болон комбайнда тодхо- хай түхеэрэлтэнүүд хабсаруу- ха таарулагдаагүй.

оһо тарянай гээлтэтэй тэмсэ- нэ хуряалгын үедэ шухала зо- уудай нэгэн мүн. Гэхэтэй хам- э-Кударын МТС-эй комбай- зерноуловитель түхеэрэгдэжэ гдээгүй байһаар.

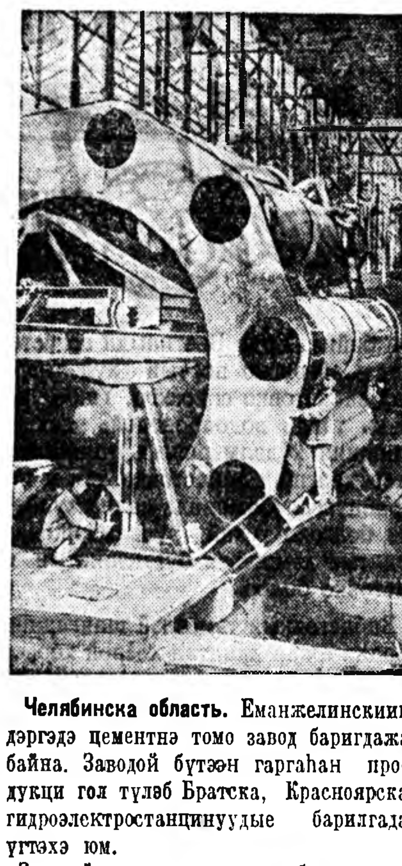
анай талмайгаар элбэг Хру- нэрэмжэтэ колхозые (түрүү- ь нүхэр Тугаринов) абажа Энэ колхоз бүхыдөө 1113 га ай. Тэрээнһээнь 603 гекта- шэниисэ, 100 гектарынь хара юм. Тарянай ургаса урда дтээ оробол һураггүй һайн, ин 10—12 центнер абтахаар гдана. Тус колхоз хуряалга- н хангалтагүйгөөр бэлдэжэ Колхозой центртэ прав- хажуудахи централь- ок баригдажа дүүргэгдээгүй. тлэгдэһэн талмай хэгдэхэ гэ- үү дэбдигдэһэн аад, цемент рэһээ барилгань дүүргэгдээ- үн тарянай складай барил- хахадлаад байна. рбан жэлэй саана «ВИСХОМ» сушилка абтаһан аад лэ, мү-нөө болотор тэрээндэ һарабша хэгдээгүй. Тиимэһээ ашаглагданагүй,—гэжэ колхозой агроном нүхэр Яковлев гомдоно. Тарянай хушалтатай ток орой соорхой, задагай зандаа. Тэрэшэлэн центральна ток хорёологдоогүй. Колхоздо пилорама бии юм. Гэбэшье, пилорамые муугаар ашагладаг дээрэһээ тёс дутаад, тарянай сарай, һарабшанууд хушагданагүй. Мүн колхозой бусад тогуудта тиимэрхүү байдал тохёолдоно. Жэшээлхэдэ, колхозой центрһээ 15 километртэ байдаг Сарлик гэжэ газарта полевой стан заһагдаагүй, тогуудынь бэлэдхэгдээгүй юм. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд — түрүүлэгшэ нүхэр Тугаринов, парторганизациин секретарь нүхэр Громов эдэ дутуу дундануудаа һайса мэдэжэ байбашье, хэмжээ абаха оролдолго гарганагүй.

«Сагай уларилай ямаршье байхада таряа хатааха сэбэрлэхын тулада сушилкануудые, һарабшануудые болон хушалтатай механизированнэ тогуудые хүрэхэ зэргээрнь бариха, заһаха хэрэгтэй гэжэ Сибириин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөндэ хабаадагшад хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан байна. Хушалтатай тогуудые механизацилха талаар Хамнигадайн МТС (директорынь нүхэр Пикаревский), Ехэ-Кударын МТС (директорынь нүхэр Дмитриев) аймагай колхозуудта туһа хүргэнэгүй.

Таряа хуряалгын хүдэлмэридэ Сталинай, Ранжуровай, Ленинэй нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд хангалтагүйгөөр бэлдэнэ. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо ашаатай машина шэгнэхэ шэгнүүр табигдажа дүүрээгүй байна.

Аймагай колхозууд тарянай баян ургасые гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри түргэн сагаар дүүргэхэ ёһотой.

Б. Болтогоев.

Челябинска область. Еманжелинскиин дэргэдэ цементнэ томо завод баригдажа байна. Заводой бүтээн гаргаһан продукци гол түлэб Братска, Красноярска гидроэлектростанцинуудые барилгада үгтэхэ юм.

Заводой пеэшэнгүүдые хабсаргалгада М. Д. Утицких гэгшын хүтэлбэрилдэг бригада һайнаар ажаллана. Бригадын гэшүүд даалгабаряа саг үргэлжэ 130—140 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаргагшадай бригада ажаллажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

МУХАРШЭБЭРЭЙ АЙМАГТА

ХАРГЫ ЗАҺАЛГЫН ҺАРА

Харгы заһалгын һара һаяхан боложо дүүрэбэ. Энэ һарада аймагай бүхы колхозууд хабаадалсажа, нютагайнгаа харгы зам заһаха талаар ехэхэн хүдэлмэри хээ.

Ленинэй, Хрущевой нэрэмжэтэ, «Победа» колхозууд харгы заһаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэө.

СЕМИНАР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Һаяхан Хонхолойн МТС-эй дирекци техник-үрэжүүлэгшэдэй семинар үнгэргэбэ. Эндэ хамтадаа 20 хүн хабаадалсаа.

Семинарай хүдэлмэриие МТС-эй главна зоотехник нүхэр Тугаринов хүтэлбэрилжэ, хэдэн лекци уншаһан, практическа занятинуудые үнгэргэһэн байна. Мүн техник-үрэжүүлэгшэд өөһэдынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэлые андалдан абалсаа.

МАЛШАДАЙ ҮДЭР

«Улаан-Шулуутай» колхозой правлени ба партийна организаци Малшадай үдэр үнгэргэбэ. Эндэ фермэ, гүүртын малшад олоороо сугларжа, ажахын жэлэй 10 һарын дүнгүүдые хаража үзөө.

Малшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эрхим амжалтануудые туйлаһан малшадта үнэтэ шангууд барюулагдаа. Тэдэнэй тоодо нүхэд Б. Нимаева, Гармажапова болон бусад оролсоно.

Т. Гармаев.

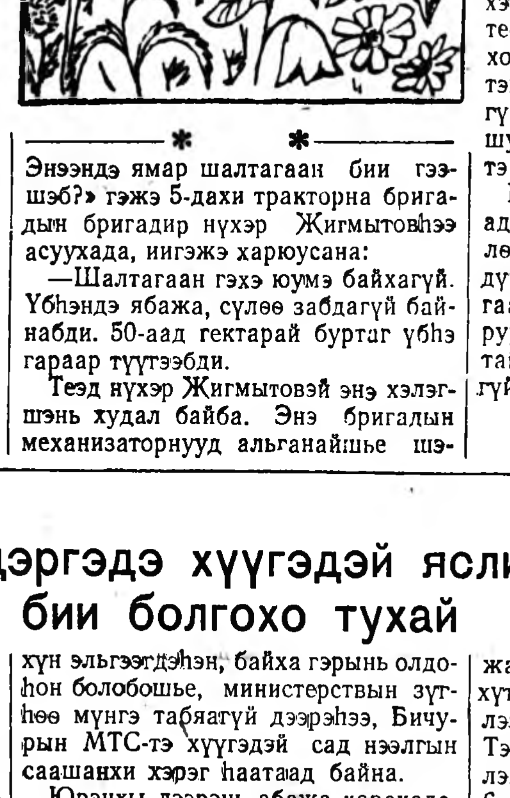
Кукурузаяа харууһагүйгөөр орхижорхёо

Сүхын МТС-эй харьяата колхозууд мүнөө жэлдэ мянга гаран гектарта кукуруза тариһан байна. Теэд эндэхи Маленковой, Кагановичын нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудта тарилгын хойноһоо харууһалга муугаар эмхидхэгдэнэ. Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ хабар 350 гектарта кукуруза таряа. Кукуруза тариһан зарим участогуудта бороогой ороһоной һүүлээр газарай хүрьһэн хальһатажа, хатуу болоо. «Энээхэн участогта культиваци хэхээр болоо. Эндэтнай буртаг ногоон ехээр ургашоо» гэхэдэ, МТС-эй 6-дахи тракторна бригадын бригадир нүхэр И. И. Пташник иигэжэ хэлээ һэн:

—Кукурузын һая бултайжа байхадань борнойлоо һэмди. Дахин борнойлхо, культивацилха гэхэдэмнай трактор хүртэнэгүй. Һаяхан станциин главна агроном нүхэр Б. И. Николаев кукурузын участогууд дээгүүр һайса ябаа һэн. Теэд культивацилагты гэһэн захиралта энэ нүхэр үгөөгүй. Өөһэдөө мэдээд, энэ хүдэлмэри хэхээ айнабди.

Иигэжэ нүхэр Пташник культиваци хэнгүй, ахалагша агрономой захиралта хүлеэжэ байна. Мүн мүнөө үедэ агроном хиналта, шалгалта хэнгүй һууха гэжэ ядаг юм? Үдэр бүри кукуруза тариһан участогуудаа шалгажа байха, тиигээд тарилгын хойноһоо таарамжатай сагтань харууһалга эмхидхэхэ хэрэгтэй. Энэ бригадын тариһан зарим участогуудай борнойлогдоһон газарта кукуруза түргэнөөр бултайжа гараа һэн. Теэд борнойлһоной һүүлээр кукурузын эшэнүүдэй жэтдэрэн ургаад байхада нүхэнүүдые хүсэлдүүлжэ тарягүй.

Энэ колхозой нүхэр Цыденовэй хүтэлбэрилдэг комплексно бригадын полинууд дээрэ 200-гаад гектарта таригдаһан кукуруза һайнаар ургажа байна. Тэндэ зүб квадрадууд ногоорон харагдана. Иимэ участогта түбхын түрүүн ряд хоорондынь газарые сат соонь хүндэлөөшэнь элдүүрилхэ ёһотой байгаа. Түрүүшын культиваци хүндэлөөшэнь хэхэдээ һая гаража байһан ургамалые шоройгоор булажа болохогүй юм. Энэ зорилгоор ургамал бүхэнһөө 15 сантиметр холуур культивацилха ушартай. Гэбэшье, 5-дахи бригадын механизаторнууд мууса таарулагдаһан культиватораар элдүүрилжэ, зарим газарта кукурузынгаа эшэнүүдые шоройгоор булажархиһан байба. Зарим газарта далантайгаар культивацилаа. Жэшээнь, тракторист Леонид Бурков Дабаанай Ара гэжэ нютагтахи кукурузын участогые культивацилхадаа эндэ тэндэ далангуудые үлөөгөө, зарим газарта ургаса гэмтээгээ. «Танай бригадын механизаторнууд кукурузын хойноһоо харууһалнагүй.

Энээндэ ямар шалтагаан бии гээшэб?» гэжэ 5-дахи тракторна бригадын бригадир нүхэр Жигмытовһээ асуухада, иигэжэ харюусана:

—Шалтагаан гэхэ юумэ байхагүй. Үбһэндэ ябажа, сүлөө забдагүй байнабди. 50-аад гектарай буртаг үбһэ гараар түүгээбди.

Теэд нүхэр Жигмытовэй энэ хэлэгшэнь худал байба. Энэ бригадын механизаторнууд альганайшье шэнээн газарта ногоо гараар түүгээгүй байшоо.

Ганса Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо бэшэ, мүн МТС-эй харьяата Маленковой нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудта кукурузын хойноһоо харууһалга хэхэдээ механизаторнууд агротехникын заабариие наринаар сахинагүй. «Коммунизм» колхозой поли дээрэ хүдэлдэг нүхэр Киреевэй хүтэлбэрилдэг тракторна бригадын механизаторнууд нэгэшье гектарта культиваци хээгүй байгаа. Тэрэнэй эсэстэ тус колхозой кукурузын участогууд дээрэ буртаг ногоон ехээр ургаа. Полинуудтань кукуруза гү, али буртаг ногоон гү гэжэ илгахын аргагүй. Иимэ участогууд дээрэ ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэнь мүнөө бэрхэтэй болобо.

Гадна, энэ бригадын механизаторнууд борнойлгые үглөөгүүр хэдэг байна. Тэрэнь ехэ буруу, яахадааб гэхэдэ, үглөөгүүр борнойлходо шүүдэртэ нороһон ургамал бэлэхэнээр гэмтэдэг юм. Агротехническэ заабариин ёһоор наранай игааһан хойно борнойлхо хэрэгтэй байгаа.

МТС-эй харьяата алишье колхоздо кукуруза ургуулха тусхай звенонууд эмхидхэгдээгүй. Тиимэ дээрэһээ энэ культурын ургаса харууһалга эмхидхэхэ хүдэлмэри механизаторнуудта даалгагданхай. МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд Ибрагимов, Николаев гэгшэд кукурузын хойноһоо харууһалгые түргэдхэхын тула ямаршье хэмжээ абанагүй Колхозуудта агрономоор хүдэлдэг Раднаев, Саботеева, Аверин гэгшэд ургасын хойноһоо харууһалга муугаар эмхидхэнэ. Эдэнэр, илангаяа нүхэр Саботеева (Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз) кукурузын тарилгада нэмэлтэ тэжээл оруулха талаар юушье хээгүй. Ядахын сагта наг шэбхэ, үнэһэ, шубуунай аргал суглуулжа, нэмэлтэ тэжээл оруулхаяа яанаб.

Кукурузын баян ургаса хуряажа, адуу малаа тэжээлээр хангахын түлөө энэ культурые ехээр таряад лэ дүүргэхэ бэшэ, харин тариһанайнгаа һүүлээр ургасын хойноһоо харууһалха гээшэ тон ехэ удхашанартай гэжэ эдэ агрономууд ойлгоногүй гээшэ гү?

Б. Ширеторов, манай корреспондент.

УДЭРЭЙ ТЕМЭ

МТС-үүдэй дэргэдэ хүүгэдэй ясли, садуудые бии болгохо тухай

1954 оной августын 26-да РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан тогтоолой үндэһөөр манай республикын 5 МТС хүүгэдэй садуудые нээхэ ёһотой байһан юм. Тэрээнһээ хойшо хоёр жэлэй үнгэрхэеэ байбашье, миил гурбахан (Ехэ-Кударын, Селендумын, Хонхолойн) МТС садуудтай болонхой. Үшөө Бичурын, Хамнигадайн, Тарбагатайн МТС-үүдтэ тиимэ садуудые эмхидхэхэ гэжэ хараалагдаһан аад, мүнөө хүрэтэр мүртэй юумэ хэгдээгүй байһаар. Хүүгэдэй ясли, садуудтай болгыт гэжэ гуйһан бэшэгүүд олохон МТС-үүдэй механизаторнуудһаа ородог тухайда БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын эмхидхэлэй-колхозно таһагайхид хөөрэнэ.

Һургуулиин наһа хүсөөгүй үхибүүдые хүмүүжүүлхэ тусхай мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэ, садые дааха хүн эльгээгдэһэн, байха гэрынь олдоһон болобошье, министерствын зүгһөө мүнгэ табяагүй дээрэһээ, Бичурын МТС-тэ хүүгэдэй сад нээлгын саашанхи хэрэг һаатаад байна.

Юрэнхы дээрэнь абажа харахада, МТС-үүдэй дэргэдэхи үхибүүдэй эмхи зургаануудые мүнгөөр хангаха хэрэгтэ республикын Хүдөө ажахын министерствын зүгһөө хайша хэрэгээр хандана, МТС-үүдэй дирекцинүүдшье һанаа амар һуудаг байна.

Дурсагдаһан 3 МТС-тэхи хүүгэдэй садуудай орошо-гарашын сметын май һара хүрэтэр табигдаагүй дээрэһээнь, тэндэхи хүдэлмэрилэгшэд хэдэ дахин город ерэжэ гуйха баатай болоһон байгаа. Селендумын МТС-эй дэргэдэхи хүүгэдэй садай хүдэлмэриие нүхэр Ицковичын (Гэгээрэлэй министерство) шалгажа, Хүдөө ажахын министерствын хүтэлбэрилэгшэдтэ мэдээсэһэнэй һүүлээр лэ зохихо сметэ табигдаһан юм. Тэрэ болотор гэхэ гү, али хахад жэлэй турша соо сад бүридэ даб дээрэ 6 мянган түхэриг үгтөөд, тэрэнь эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдан абаха хэрэгтэ гол түлэб зорюулагдаһан байгаа. Ондоо хэрэгсэлнүүдые худалдан абаха мүнгэгүйдэжэ, бэрхэшээлдэ ороһон ушарнуудшье бии.

МТС-үүдтэхи эмэгтэй механизаторнуудай багахан үхибүүдээ ясли, садта байлгажа, ямаршье һаад-һамшалтагүйгөөр ажаллаха арга хангаха хэрэгтэ, Российска Федерациин Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэлтэ болгохо асуудалда Хүдөө ажахын министерствын зүгһөө юундэ иимэ харюусалгагүйгөөр ханданаб гэжэ асуумаар байна.

Хуряалга газаа оробошье, хооһон хөөрэлдөөн болоһоор

Ториин аймагта таряа хуряалгада мууса бэлдэнэ

о хура элбэгээр орожо, һайн олоһон дээрэһээ Ториин ай- колхозуудай полидо яһала ргаса ургажа, мүнөө эдеэшэ- лаа. Һайнаар бэлдэжэ, таряа гые хожомдонгүйгөөр эхилхэ эндэхи колхозуудай тон шу- орилго болоно. Энэ шухала эриие богонихон болзор соо, һайнаар үнгэргэхэ бүхы арга ко аймагай колхозууд ба үдтэ хүсэд бии. ондо муугаар бэлдэһэнһээ бо- таряа хуряалгын эхилхэһээ комбайнууд олоороо эбдэржэ, эри удаарһан ба таряа ху- хоёр һара шахуу унжагай- дажа, ороойо тарян ехээр эн байна. Гадна, колхозуудта тлэгдэһэн талмайнуудай, ху- тай тогуудай тон үсөөн дээ- ороойо сэбэрлэдэг механиз- дутамаг дээрэһээ ехэ тарян пэн. Иимэһээ колхозууд хэ- үн мянгаад центнер ороойо хуряаһан байна. өө таряа хуряалга газаа ороод Теэд Ториин аймагай колхо- хуряалгые богони саг соо, гээл- тайгаар үнгэргэхын тулада лдээб? Нёдондоной алдуу эн- үдые хараадаа абаа гү?

...Н ТЭДЫДЭ ТАБИГДАҺАН ТҮСЭБ

жэлэй уларилһаа боложо, эн- колхозуудай полинууд дээрэ жэгдэ бэшээр, дабхарлажа Мүн ехэхэн талмайн тарян үбһэндэ дарагдашоо. Колхо- имэ тарянай хуряалга һай- мхидхэхэ ёһотой.

Энэ зорилтые эрхимээр шиидхэхэ эгээн һайн арга юуб гэхэдэ, таряанайнгаа схэнхиень амяарлан хуряаха хэрэгтэй. Энэ аргын һайн байһаниинь хэдэ хэдэн областьнуудта мүнөө жэл элирүүлэгдээ.

Ториин аймагта амяарлан хуряалга тухай хэлээ холотор хөөрэлдэдэг. Теэд, хуряалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри эндэ бодотоор эмхидхэгдэнэгүй. Энээндэ баримта болгон бодото байдалыень хараад үзэе. Ториин МТС таряанайнгаа оройдоо нэгэшье гектарые амяарлан хуряахаар хараалаагүй байна.

—Таряа амяарлан хуряалга мүнөө жэл оройдоо хэрэглэхэгүй юм гүт?—гэжэ асуухада, МТС-эй главна агроном нүхэр Фомин иигэжэ харюусаба:

—Мянгаад гектар амяарлан хуряахабди.

Теэд энэнь хаанашье бэшэгдээгүй, ямаршье түсэб байдагүй, гансал главна агрономой толгой соо «түсэблэгдөөд» байһаниинь элирбэ.

МТС тарянай 27 комбайнтай, 6 жаткатай, 4 лафедтэй байбашье, станциин хүтэлбэрилэгшэд 6860 гектар таряагаа һараһаа үлүү саг соо хуряахаар хараалһан байба. Теэд амяарлан хуряалгада хэрэглэгдэхэ 10 агрегадаараа 10 хоногой туршада дунда зэргээр 2 мянган гектар хуряажа шадаха байгаа. Гэбэшье, иимэ арга боломжые МТС-эйхид хэрэглэхэ хэбэргүй байһаар.

Мүн Бургалтайн МТС-эйхид арбаад мянга шахуу гектар таряанайнгаа оройдоол 1500 гектарынь амяарлан хуряахаар түсэблэһэн байна. Амяарлан хуряалгада этигэдэггүй, шэнэ арга нэбтэрүүлхэһээ айдаг дээрэһээ Бургалтайн МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд иимэ бага таряа амяарлан хуряахаар түсэблөө. МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй амяарлан хуряалгада иимээр хандадаг ябадал ямар үрэ үгэхэ гээшэб?

МАШИНА ТЕХНИКЭНЬ БЭЛЭН БЭШЭ

Амяарлан хуряалга үнгэргэхэ лафетнэ 10 жатка, валкова 1 жатка, мүн таряа суглуулха тусхай түхеэрэлгэнүүдые Бургалтайн МТС абаһан байна. Тусхай түхеэрэлгэнүүдэй олонхинь комбайнуудта тодхогдоо. Теэд даб гэһээр таряа суглуулха түхеэрэлгэтэй комбайнуудые ашагладаггүй, харин таряагаа түрүүн хададаг гээшэ. Теэд мүнөө лафедүүдынь хабсаргагдаагүй, туршажа үзэгдөөгүй байна. Харин тэдэнь үбэл асаржа обоолһон зандаал МТС-эй бууса дотор хэбтэнэ. Гансал валкова жаткын хажууда хэдэн хүнэй хүдэлхэнь харагдана.

Теэд лафедүүдые хабсаргаха хүн МТС-тэ үгы юм гү? Тиимэ бэшэ. Комбайнернууд хүсэд бии. Теэд механизаторнууд амяарлан хуряалгада бэлэдхэлгэһээ ондоо тээ, элдэб хүдэлмэри хэнэ. Комбайнернууд автомашинын гараж, киногой будка барилгадашье, МТМ-гэй заһабарилгадашье хүдэлдэг байна.

—Үнэхөөрөө амяарлан хуряалга хэрэглэхэ һаа, сагынь ойртоо ха юм. Лафедүүдээ хабсаргаха, бэлэдхэхээр болообди гэхэдэмни хэншье урагша абаагүй. Амяарлан хуряалга тухай манай хүтэлбэрилэгшэд ёһо тэдысэ шууялдана ха. — гэжэ Бургалтайн МТС-эй МТМ-е даагша нүхэр Тюменцев ехэ ууртайгаар хөөрэнэ. Энэ талаар мүн Ториин МТС-шье яаранагүй. Хэдэн рядково жаткануud МТС-эй буусада байһаар. Хадагдаһан таряа суглуулха түхеэрэлгэнүүд комбайнуудта тодхогдоогүй, склад соо хэбтэнэ.

Комбайнуудайнгаа электрын гэрэлгүй дээрэһээ Ториин, Бургалтайн МТС-үүдэй олохон комбайнернууд үдэшэ харанхы болохотой сасуу хүдэлмэреэ хаядаг һэн. Теэд эндэхи хүдэлмэрилэгшэд һүни үдэргүй амяарлан хуряаха, мүн комбайнааршье хуряаха гэжэ һанаагүй гээшэ гү? Энэ асуудалда Ториин МТС-эй главна инженер нүхэр Довгань харюусажа шадахагүй байба. Нээрээшье, энээн тухай ганса главна инженершье бэшэ, мүн бусад хүтэлбэрилэгшэд һанаандаа оруулаагүй байгаа. Гэрэлтүүлхэ түхеэрэлгэ МТС-тэ дутамаг аад, тэрэниие хүсэлдүүлхын тулада ямаршье хэмжээн абтаагүй.

Бургалтайн МТС баһал иимэ байдалтай. Һүниндөө хүдэлхэ саг болоо һаань, тракторай гэрэлтүүлхэ түхеэрэлгэнүүдые абажа, комбайнда табижархина бэзэбди гэжэ һанаа амар һууһан тухайгаа тус МТС-эй главна агроном нүхэр Баранов мэдүүлбэ.

Эндэхи МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй амяарлан хуряалгада ямараар хандадаг байһаниинь энээн дээрэһээ элеэр харагдана бшуу.

ОРООҺО ТАРЯА ГЭЭХЭГҮЙН ТУЛАДА ХЭМЖЭЭ АБТААДҮЙ

Хуряалгын болзорые богонидхожо, ороойо тарянай гээлтые гансал амяарлан хуряалгын ашаар бага болгохо бэшэ, харин тэрэниие туйлахын тулада хуряалгын бусад механизмуудые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, хушалтатай тогуудые, цементлэгдэһэн талмайнуудые эртээнһээ бэлдэхэ, таряа сэбэрлэдэг машинануудые заһаха, бэлдэхэ ёһотой байгаа. Гэбэшье, энэ хүдэлмэридэ захагүй олон дутагдалнууд бии. Ториин МТС-эй 27 комбайнай 8-ниинь заһагдажа дүүрээдүй байһаар. Мүн Бургалтайншье МТС-эй комбайнууд үглөө мүнөө таряа хуряалгада гарахаар бэлэн болгогдоогүй байна. Комиссиин шалгажа абаһан комбайнуудай хажууда олохон комбайнернууд «жэжэ божо юумые» заһажа байһаар. Иигэжэ нёдондо жэлэй дутагдалнууд дахин дабтагдана.

Таряа хадагалха амбаарнууд мүн мууса бэлэдхэгдээ. Оройдоол «Улаан Бургалтай», «Заветы Ильича» болон бусад колхозууд механизированнэ сушилкануудые табиһан, тарянай һайн амбаарнуудые бэлэдхэһэн байна. Гэбэшье, эдэнь үшөөл дутуутай. Тиин хэдэн колхозуудта хушалтатай тогууд, цементлэгдэһэн талмайнууд угаа үсөөн баригдаа. Нёдондо Ленинэй, Калининай нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича» колхозууд ороойоё нойтон газар дээрэ адхажа, ехээр гэмтээһэн аад, энээниие дахин дабтахагүйн тулада мүнөө жэл юушье хээгүй.

Тохойн ГЭС-һээ абтадаг электроэнергеэршье дутамаг бэшэ аад, нэгэшье колхоз механизированнэ ток бариагүй байһаар.

Эндэхи хоёр МТС-үүдтэ таряа сэбэрлэхэ механизмуудые заһаха тухай нэгэшье хүнэй һанаанда ороогүй гэхэдэ болоно.

Таряа хуряалгадаа иимэ муу бэлэдхэлтэй байһан хадаа Ториин аймагай МТС-үүдэй, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд дары хэмжээ абахаар болоо гэжэ һанагдамаар. Теэд мүнөө дээрээ иимэ юумэ байхагүй.

ХУРЯАЛГЫН АМЖАЛТЫЕ ХҮНҮҮД ШИИДХЭДЭГ

Эндэхи механизаторнууд амяарлан хуряалгые түрүүшынхеэ хэрэглэхэ юм. МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд амяарлан хуряалга хэхэ комбайнернуудые, жаткын машинистнуудые шэнэ аргада үнинэй һургаха ёһотой байгаа. Гэбэшье, энээн тушаа хооһон хөөрэлдөөнһөө бэшэ юушье хэгдээгүй байна. Семинаршье, практическа занятишье комбайнернуудтай үнгэргэгдөөгүй.

Мүн МТС-үүд механизаторнуудаар дутамаг байна. Ториин МТС-тэ 10 комбайнер дутуу. Тэдэниие Хүдөө ажахын министерство эльгээнэ бэзэ гээд хүлеэнэ. Алишье МТС-тэнь штурвальщигуудаар хүдэлмэрилхэ хүнүүд олдоогүй. Хуушан кадрнуудай хүдэлмэрилхээ болиһоһон ушар илангаяа Ториин МТС-тэ олоор үзэгдэнэ. Механизаторнуудайнгаа дунда ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри МТС-эй парторганизациин муугаар ябуулдаг дээрэһээ тэдэнэй дунда ажалай журам ехэ һула. Ажалһаа гээгдэхэ, ажалаа хаяад, гэртээ харишаха ябадал олон үзэгдэнэ. Мүрысөөнэй договор баталагдажа, уялга абтаадүй. Хүдэлмэриин нормо, ажалай түлөөһэн тухай механизаторнууд юушье мэдэнэгүй.

Партиин Ториин айком, тэрэнэй бюро таряа хуряалгада, илангаяа амяарлан хуряалгада бэлэдхэлые хайша хэрэгээр хүтэлбэрилхээ болижо, һаяын үдэрнүүдтэ зохихо хэмжээ абаад, тэрэнэй дүүргэлтые наринаар шалгажа, дүүргүүлхэ ёһотой.

В. Богданов, «Торейский колхозник» газетын редактор.
Г. Дашиев, манай тусхай корреспондент.

ХИЛЫН СААНАҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД

Суэцкэ канал тухай Советскэ правительствын Мэдүүлгэ тушаа английска болон американска хэблэл юу бэшэнэб

ЛОНДОН, августын 10. (ТАСС). Суэцкэ канал тухай асуудалаар Советскэ правительствын Мэдүүлгэ Англида ехэ һонирхолтойгоор угтагдаа. Зүгөөр, хэблэлэй олонхи буржуазна органууд тус мэдүүлгын хэдэ хэдэн зүйлнүүдые дурдангүй гараха зуураа, тэрэниие хуряангыгаар тайлбарилна. Гансал «Дейли телеграф энд морнинг пост» болон «Манчестер Гардиан» хоёр газетэ советскэ мэдүүлгые хүсэдөөр толилоо.

Олохон газетэнүүд, илангаяа Суэцкэ каналые национальна мэдэлэй болгоһон ябадалтай дашарамдуулан Египедтэ эсэргүү үргэн ехэ кампаниие үүсхэһэн газетэнүүд Советскэ правительствын Мэдүүлгые муушалһан тайлбаринуудые бэшэлсэнэ.

Суэцкэ канал тухай асуудалаар Советскэ правительствын мэдүүлгые английска правительство үшөө һаял шэнжэлэн үзэжэ байна гэжэ английска гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшын һаял мүнөөдэр пресс-конференци дээрэ мэдээсэһэн байбашье һаань, олохон газетэнүүд мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн дурадхалнуудые баруун гүрэнүүд буруушааха байха гэжэ уридшалан хэлэхээ яарана. Жэшээлхэдэ, тэдэ дурадхалнуудые абтаха байха гэжэ найдагша хүнүүд «урмаа хухарха байха» гэжэ «Таймс» газетэ бэшэнэ. Хэблэлэй нүлөө ехэтэй хэдэ хэдэн органууд Египедые хашаха политикаяа болюулха зэргэтэй гэжэ эрихэ зуураа, Суэцкэ каналай компаниие национальна мэдэлэй болгохо тухай Египедэй правительствын шиидхэбэри хэлсээнгүй хуулита ёһоной байна гэжэ тэмдэглэнэ. Жэшээлхэдэ, Египедэй правительствын шиидхэбэри уласхоорондын ямаршье хэлсээнүүдтэ зүрюу бэшэ юм гэжэ «Манчестер Гардиан» газетэ мэдэрнэ. «Ямаршье гүрэн өөрынгөө хилэ дотор байһан промышленна концернууд болон байгаалиин ресурснуудые национальна мэдэлдээ оруулха хүсэд эрхэтэй» гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

«Экономист» гэжэ журнал дайн сэрэгээр айлгаха политикын саашадаа үрэгүй байхые, буруутажа болохые тэмдэглэнэ, Египедэй правительствын зүбшөөжэ боломоор дурадхалнуудые зохёохо гэжэ Суэцкэ канал тухай асуудалаар болохо конференциие уряална. Хэрбээ Англи болон Франци дай хэхэ гэжэ шидээ һаа, олохон оронуудай зүгһөө һайн һанаатайгаар нейтралитет сахиха гэжэ найдажа болохогүй байна гэжэ тус журнал тэмдэглэнэ.

Дэлхэйн олониитын һанал бодолые хараада абангүйгөөр, тиимэ ябуулга хэхэ гээшэ «Англиин зүгһөө тэнэг юумэ хэһэн ябадал болохо байна» гэжэ үргэнөөр тарадаг нэгэ газетэ энэ асуудал тухай бэшэхэ зуураа, тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ЙОРК, августын 10. (ТАСС). Американска газетэнүүд Суэцкэ асуудалаар Советскэ правительствын Мэдүүлгые тайлбарилһан мэдээсэлнүүдые толилоо. «Нью-Йорк Таймс» газетэ Советскэ Мэдүүлгын текстые тэрэшэлэн толилоо. Конференцидэ хабаадагшадай тооё олошоруулха ба тэрэниие зарлаха болзор хубилгаха тухай Мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн дурадхалнуудые хэблэл тэмдэглэнэ. «Англиин уряагүй байһан Англиин союзник Ирак гүрэниие, мүн тэрэшэлэн конференцидэ Франциин уряагүй байһан Тунис болон Мароккые уриха гэжэ Москва дурадхана» гэжэ «Нью-Йорк Таймс» газетын парижска корреспондент Каллендер тэмдэглэнэ.

Газетэнүүд президенттэй болон гүрэнэй секретарьтай хамта конгресстэхи хоёр партиин ударидагшадай зүблөө Сагаан байшан соо августын 12-то зарлаха гэһэн ябадалда онсо анхарал хандуулна.

Лондондохи египетскэ посольствын мэдүүлгэ

ЛОНДОН, августын 11. (ТАСС). «Суэцкэ каналаар сүлөөтэйгөөр суднаар саг үргэлжэ ябалгые хангажа, 1888 оной конвенциин үндэһөөр абтаһан уялгануудаа хүндэтэйгөөр дүүргэхэ» гэһэн Египедэй хараа бодолые һануулжа, Египедһээ Лондондо байдаг посольство мэдүүлгэ тунхаглаһан байна. Египет каналые улам үргэдхэхэ, гүнзэгы болгохо, уласхоорондын худалдаа наймаанда тэрэниие ашагтайгаар хэрэглэхэ ябадалые хангаха хараатай гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Канал хадаа египетскэ газар дайдын таһаршагүй хубинь мүн гэжэ, каналай юридическэ статус тухай хэлэхэ зуураа, посольство тэмдэглэнэ. Суэцкэ канал Египедэй таһаршагүй хубинь юм гэжэ 1954 оной октябрь соо английска правительствошье мэдэрээ һэн.

Мүнөө үедэ Суэцкэ каналаар нормальнаар ябалгада һаад хэхые оролдон, Суэцкэ каналай урданай компаниин бирагүйхэн үүргэ дүүргэжэ байһан тухай мэдүүлгэ соо заагдана.

Лондондо болохо конференцидэ уригдагшадай список 1888 оной конвенцидэ гараа табиһан оронуудай списогтэ тааранагүй гэжэ мэдүүлгэ соо заагдана.

Египетскэ правительство каналһаа абтаһан олзо доходой мэдээжэ хубиинь египедэй арадай ажабайдалые һайжаруулха ябадалда хэрэглэхэ, тиихэдэ мүн тэрэ олзо доходой горьтойхон хубиинь каналые техническэ һайн байдалда байлгалгада зорюулха гэжэ хараална гэжэ саашаа мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Атомна болон водородно зэбсэгые хорихын түлөө уласхоорондын конференци дээрэ

ТОКИО, августын 10. (ТАСС). Киодо Цусин агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, атомна болон водородно зэбсэгые хорихо тухай асуудалаар үсэгэлдэр Нагасакида нээгдэһэн уласхоорондын хоёрдохи конференцидэ ГДР-эй, КНДР-эй, ДРВ-гэй болон МНР-эй делегадуудые ерүүлхэ зүбшөөл үгэхэһөө Японско правительствын арсаһаниие буруушааһан резолюци баталан абтаһан байгаа.

Атомна болон водородно зэбсэгые хэрэглэхэ ба үйлэдбэрилхэ ябадалда эсэргүү хүдэлөөнэй хүгжэлтэ тухай элидхэлые үсэгэлдэрэй заседани дээрэ атомна болон водородно зэбсэг хорихын түлөө тэмсэлэй национальна соведэй генеральна секретарь Каору Ясуи хэһэн байна. Удаань үгэ хэлэһэн ороной элдэб политическэ партинууд болон олониитын организацинуудай түлөөлэгшэнэр хүнүүдые олоорнь хюдалгын зэбсэгтэ эсэргүү тэмсэл хэхэ гэжэ уряалһан байна. СССР-эй, Хитадай болон бусад оронуудай түлөөлэгшэнэрэй, мүн тэрэшэлэн Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин журналистнуудай уласхоорондын организациин гэхэ мэтэ делегадуудай хэлэһэн үгые конференцидэ хабаадагшад угаа ехэ анхаралтайгаар шагнаа.

Мүнөөдэр конференцидэ хабаадагшад бүлэг бүлэгөөрөө хубаараад, атомна болон водородно зэбсэг хорилго, юрын буу зэбсэг хороолго, атомна бомбодолгоһоо хохидогшодто туһалалга, атомна хүсые амгалан байдалда хэрэглэлгэ гэхэ мэтэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Уласхоорондын ШЭНЖЭЛЭЛ

АЖАЛШАДАЙ СТАЧКЫН ТЭМСЭЛ УЛАМ ДЭЛГЭРНЭ

Һүүлэй хоёр—гурбан һара соо капиталистическэ, колониальна болон бэеэ даанхай бэшэ оронууд дотор ажалшадай стачкын тэмсэл улам дэлгэрээ.

США-гэй булад хайлуулгын промышленностиин 650 мянган хүдэлмэришэдэй хабаадаһан забастовко бүхы июль соо шахуу үргэлжэлөө. Тэмсэлдэ бодогшод салин хүлһэнэй, хүдэлмэригүйдэхэдэ үгтэдэг туһаламжын хэмжээнүүдые ехэ болгохын түлөө оролдожо, өөрынгөө байдалые һайжаруулгада зорюулагдаһан бусад хэдэ хэдэн эрилтэнүүдые табиһан байна. США дотор үйлэдбэрилэгдэдэг буладай болон прокадай 90 шахуу процентые үгэдэг томо металлургическа заводуудта ажалшадай тэмсэл болоһон байна. Энэ хадаа үни удаан үргэлжэлһэн үсэд шанга тэмсэл юм. Президентскэ һунгалтануудай болохоёо байһан ушарһаа американска правительство хүдэлмэришэдтэ харша Тафта-Хартлиин хуулиие тэмсэлдэ бодогшодые хэһээхын тула хэрэглэхые шиидээгүй. Тиибэшье хүдэлмэришэдые ондоо аргаар хэһээһэн байна. Зүгөөр тэмсэлдэ бодогшодой дура зоригые хухалжа шадаагүй. Ээзэд баяшуул буулта хэхэ баатай болоо. Забастовко хадаа хэдэ хэдэн эрилтэнүүдээ дүүргүүлһэн хүдэлмэришэдэй илалтаар дүүрэһэн байна.

США-гэй металлургическа промышленностьдахи стачкын болёогүй байтарнь «Алюминиум компани оф Америка» болон «Рейнольдс металкомпани» гэдэг компаниин хүдэлмэришэдэй забастовко эхилжэ, тэрэшэлэн амжалтатайгаар дүүргээ. Тус компанинуудай предприятинууд Америкэдэ үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы алюминиин гурбанай хоёр хубиие үйлэдбэрилдэг юм.

Июлиин эсэстэ — августын эхеэр Англида болоһон автомобиль бүтээгшэдэй 12 мянган хүнэй забастовко хүдэлмэришэдэй илалтаар тэрэшэлэн дүүрэһэн байна. Хамтадаа ажаллажа байһан нүхэдэйнгөө олоороо хүдэлмэриһөө гаргагдаһые буруушаан, хүдэлмэришэд ажалдаа гарахаһаа арсаһан байна. Тэмсэлдэ бодогшодой эрид хатуу зоригынь амжалтатай байгаа. Автомобильна компани профсоюзуудай зүбшэлгүйгөөр саашадаа хүдэлмэришэдые хүдэлмэриһөөнь гаргахагүй гэһэн уялга абаһан ба гаргагдаһан хүдэлмэришэдые дахяад бусааһан байна.

Англида бусад ажалшадаар үргэнөөр дэмжэгдэн, «бритиш мотор корпорэйшн» гэдэг мотор бүтээлгын компаниин заводууд дээрэ болоһон забастовко июлиин 23-һаа хойшо үргэлжэлжэ байна. Түмэрзамайхидай национальна профсоюз тэмсэлдэ бодогшодые дэмжэжэ, тус компаниин ашаануудые шэрэхэһээ арсаа. Англидахи транспортна болон мэргэжэлгүй хүдэлмэришэдэй томохон профсоюз тэмсэлдэ бодогшодтой эбтэй байһанайнгаа тэмдэг болгон, портнууд дээрэ компаниин продукциие ашахагүй гэжэ шиидээ.

«Юманите» газетын мэдээнүүдэй ёһоор, Францида май—июнь соо 250 шахуу забастовко боложо, гансал тус тус предприятинуудай бэшэ, харин бүхы промышленна районуудай ажалшадые хабаадуулаа.

Июль—август соо Италиин түмэрзамайхид болон барилгын хүдэлмэришэд, Японийн судна бүтээгшэд, Мексикын бүд нэхэгшэд, Чилиин селитровэ руднигуудай хүдэлмэришэд гэхэ мэтэ тэмсэлдэ бодоһон байна.

Энэ үеын стачкын тэмсэлэй онсо илгаань юуб гэхэдэ, колонинуудта болон бэеэ даанхай бэшэ оронуудта забастовконуудай дэлгэрһэн ябадал болоно. Адендэхи английска протекторадта августын эхеэр портовой ашаашад, гаражнуудай хүдэлмэришэд, гэрэй хүлһэншэд забастовко хэһэн байна. Урда Вьетнамда августын 6-да Сайгонско портын хүдэлмэришэд забастовко соносхоо. Үшөө урда тээнь тэндэ водопроводой, электростанциин хүдэлмэришэд, таможниин алба хаагшад забастовко хэһэн юм. Французска Сомалида салин хүлһэеэ ехэ болгохо тухай хүдэлмэришэдэй эрилтые дэмжэһэн бүгэдэниитын забастовко болоо.

Забастовкын тэмсэлэй шангадаһан ябадал ажал капитал хоёрой хоорондохи зүршэлдөөнэй шангадаһантай холбоотой байһаниинь лабтай. Ажалшад монополинуудай дарлалтада эсэргүү ябуулга болгон стачкануудые улам үргэнөөр хэрэглэнэ. Капитализмын хайра гамгүй хуулиин ёһоор, капиталистическэ гуримуудтай байһан оронуудта нэгэ таладань ехээр баяжалга боложо, нүгөө таладань үгырэлгэ болоно. Профсоюзуудай мэдээнүүдэй ёһоор, «Дженерал Моторс» гэдэг американска томо компаниин хүдэлмэришэдэй абаһан нэгэ доллар бүхэнэй түлөө тус компаниин үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ доллар 22 цент хэмжээтэйгээр баяжаһан байна. Англиин национальна доход дотор хараад үзэхэдэ, арад зонойнь арбанай нэгэ хуби болодог ехэ баяшуулай олзын хубинь арад зонойнь хахадһаа үлүү болодог ажалшадай хубитаһаа нэгэ хахад дахин ехэ байна.

Зүгөөр капиталистическэ дэлхэйдэ боложо байһан забастовконууд ажабайдалаа һайжаруулхын түлөө ажалшадай эрилтээр лэ хизаарланагүй. Мүнөө үеын стачкын тэмсэл хэхэдээ олохон оронуудай хүдэлмэришэн анги үндэһэн политическэ асуудалнуудаар эрид шууд тэмсэл хэнэ. Жэшээлхэдэ, Японидо забастовко хэгшэд американска сэрэгэй базануудые усадхахые эринэ. Урда Вьетнамда Сайгонско докернууд женевскэ хэлсээнүүдтэй тааралдуулан, ороноо амгалан ёһоор нэгэдүүхые эриһэн байна. Хойто Африкада колониальна ээрхэлгые усадхаха тухай ба Ифниие бэеэ даанхай Мароккын составта оруулха тухай эрилтэнүүдые дэмжэһэн бүгэдэниитын забастовко Ифни гэдэг испанска протекторадта соносхогдоо.

Забастовконууд хадаа ажалшадай дайшалхы тэмсэл мүн болоно. Забастовконуудай үедэ хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэл болон ажабайдалаа үндэһөөрнь һайжаруулхын түлөө эршэ зоригынь бэхижэнэ. Мүнөө үеын стачкын тэмсэлэй харуулһанай ёһоор, капиталистическэ богоолшолгын ээрхэжэ байһан бүхы оронууд дотор хүдэлмэришэдэй нэгэдэл болон эршэ зориг бэхижүүлхэ тээшэ эрмэлзэлгэ улам ехэ болоно.

АРАДУУД АТОМЩИГУУДАЙ ХОРОТО ҺАНААШАЛГЫЕ БУРУУ ҺҮРГЭНЭ

Һандаргалтаһаа һэргэн бодоһон Хиросима гэдэг японско городто 11 жэлэй саада тээ болоһон уршагта байдалые гэршэлэн харуулһан, үнһэн тобориг болошоһон газар бии байна. Американска атомна бомбын унаһан 1945 оной августын 6-най үглөөгүүр бүхы Херосимын ямар байдалтай байһандал адли тиимэ газарые городой нэгэ захада арад зониинь зорюута үлөөһэн байна. Тэдэнэр тиимэ газарые юундэ үлөөгөөб тэхэдэ, атомна бомбодолгын уршагта аюулые хүнүүдэй хододоо һанажа ябахын тулада үлөөһэн байна.

Хиросимада болон Нагасакида (1945 оной августын 9-дэ американска атомна бомбо хаягдаһан Японийн нүгөөдэ нэгэ город) болоһон зүйл арадуудай һанаанда хэзээшье мартагдахагүй. Зүгөөр, тэдэ городуудай хуби заяан атомщигуудай һанаһанай ёһоор хүнүүдые айлгаагүй, хүнүүдые олоорнь хюдалгын зэбсэгэй урда һүгэдүүлээгүй. Арад зон атомна энергиие амгалан байдалда хэрэглэхэ, хүнүүдые олоорнь хюдалгада хэрэглэхэгүй гэһэн эрид хатуу хүсэл зоригоо атомщигуудай һанаашалгада эсэргүүсүүлэн табяа. Атомна болон водородно зэбсэгые хорихын түлөө хүдэлөөн мүнөө үеын хүсэн түгэлдэр хүдэлөөн болоо. Атомна болон водородно зэбсэгые хорихын түлөө мүнөө үедэ Японидо боложо байһан уласхоорондын хоёрдохи конференци энээндэ эли тодо гэршэ болоно.

15 оронуудай арадуудай эльгээһэн хүнүүд, мүн тэрэшэлэн уласхоорондын тон томо организацинуудай, тэрэ тоодо Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй, эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын Демократическа Федерациин түлөөлэгшэнэр конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсана. Дэлхэйн элдэб янзын газарнуудһаа амаршалганууд болон амжалтатайгаар хүдэлмэрилхые хүсэһэн бэшэгүүд конференцидэ ерэнэ. Конференциин табиһан һайн һайхан зорилгые арадууд хүсэд дэмжэнэ гэжэ тэдээн соо заагдана.

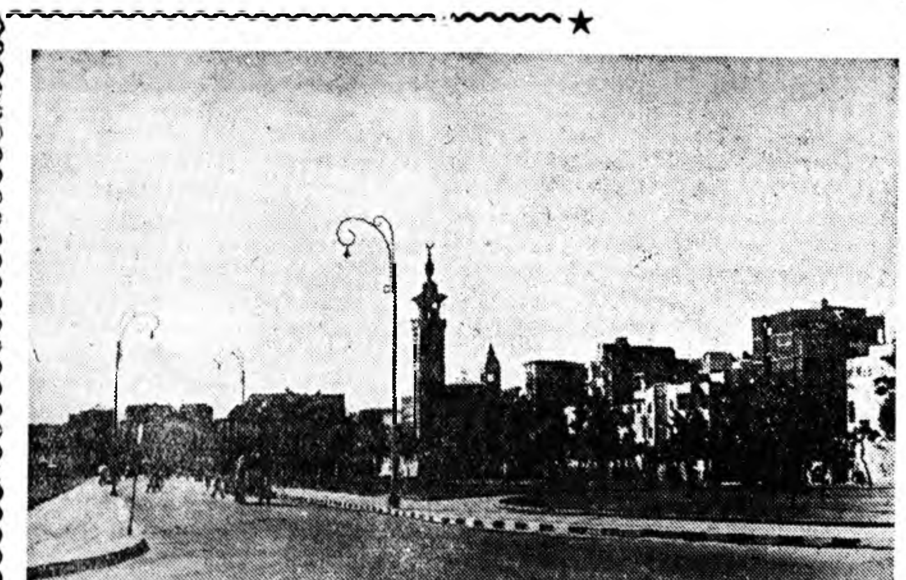
Тус конференци хадаа хүнүүдые олоорнь хюдадаг зэбсэг хорихын түлөө тэмсэлэй дүй дүршэлөөр арадуудые баяжуулна. Энэ ушарта Японийн дүй дүршэл илангаяа ехэ һургаалтай байна.

Урзанда жэлэй май соо Токиодо багахан кондитерска соо Японийн гэрэй эзэн эхэнэрнүүд атомна болон водородно зэбсэгые хорихын түлөө мэдүүлгэдэ түрүүшынхиеэ гар табиһан байна. Тиихэдэ мүнөө Японидо тус мэдүүлгэдэ гар табигшадай тоо 34 миллион болохо болоо! Тиимэ үргэн хүдэлөөе Японийн түүхэ мэдэхэгүй юм. Энэ жэлэй февраль соо японско парламентын баталан абаһан резолюци дотор атомна болон водородно бомбонуудые үйлэдбэрилхэ ба ашаглаха ябадалые болюулха гэһэн арад зоной нэгэн һаналта эрмэлзэлгэнь элеэр харуулагдаһан байха юм. Зүгөөр, японско парламентын резолюцида мүнөө хүрэтэр гансал Советскэ Союз харюу үгэһэн байна. Атомна зэбсэгые хорихо тухай асуудалаар Советскэ Союзай арадуудай болон Японийн арадай үзэл бодол нэгэтэй байһые СССР-эй Верховно Совет хангалтатайгаар тэмдэглэһэн ба энэ һайн һайхан хэрэгтэ СССР-эй болон Японийн баримталһан хараа шугамыень бусад гүрэнүүдэй парламентнууд эдэбхитэйгээр дэмжэхэ байха гэжэ найдаһанаа мэдүүлһэн байха юм.

Мүнөө Японидо атомна болон водородно зэбсэгтэ эсэргүү хүдэлөөн ёһоороол бүгэдэарадай хүдэлөөн болоо. Энэ хүдэлөөндэ хабаадагшадай һанал бодолые Камакура городой 25 мянган хүнэй митинг эли тодоор харуулаа. «Манай ажабайдалай, манай үхибүүдэй болон бүхы хүн түрэлтэнэй зол жаргалай аша туһые харадаг туладаа атомна ба водородно зэбсэг хэрэглэлгые эрид шууд буруушаанабди. Энэ зэбсэгые хэрэглэһэн хүнүүдые бидэнэр хүн түрэлтэнэй дайсад мүн гэжэ соносхонобди»,—гэжэ митингдэ хабаадагшад резолюци соогоо мэдүүлнэ.

Атомна болон водородно зэбсэгые хорихын түлөө Японидо боложо байгаа уласхоорондын конференци ехэхэн политическэ удхашанартай ушар мүн. Эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдэй һанал бодолые, найдабариие харуулһан шанга эрилтэнүүд Холбоото Штадуудай атомна зэбсэг хэрэглэхэдэнь ба туршахадань эгээн түрүүлэн хохидолдо ороһон Япониһоо бүхы дэлхэйдэ дэлгэрэн тарана. Хүн зониие олоорнь хюдалгын зэбсэг хоригдохо ёһотой, буу зэбсэг ехээр бэлдэхэ ябадал болюулагдаха ёһотой гэжэ тус эрилтэ соо хэлэгдэнэ.

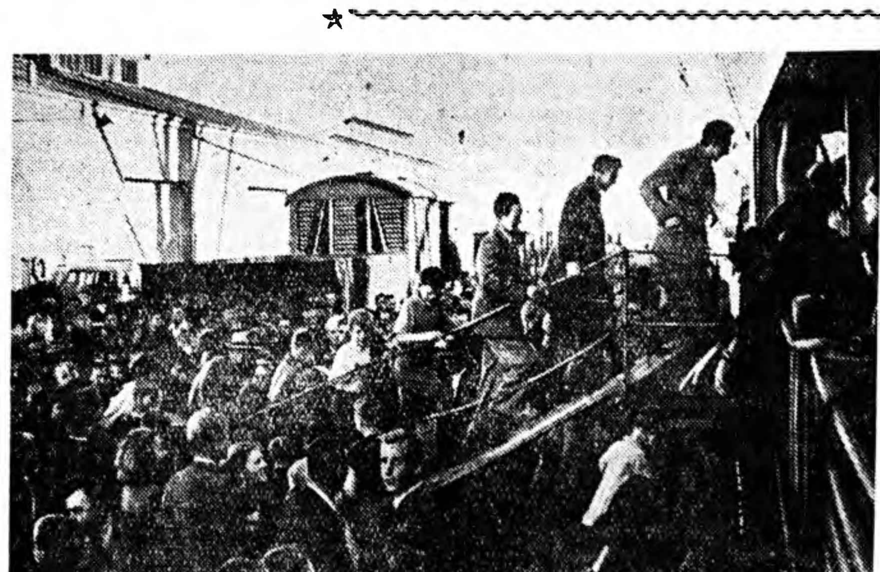
В. ХАРЬКОВ.

Египет. Каир городой үйлсэ зүүн гартахи зураг дээрэ харуулагдана.

Австрали. Аделаида городойхид «Обь» гэжэ советскэ дизельэлектроход хаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Манай республика

Нэмэлтэ түлб… үгтэбэ

Эрье хонид хүсэ шада…
нооһо һайнтай байжа, ех…
ход оруулдаг гэжэ һайн м…
нишод үбэлжэлгые һайнаа…
хые оролдодог ха юм даа…
Яруунын аймагта үнгэрэг…
дөө саһан ехээр орожо, …
бэрхэшээлтэй саг тохёолд…
гаа. Тиибэ яабашье, бидэ…
тобир тарганаар ондо ору…
аһан хүсөөрөө оролдоо һэм…
«Путь социализма» колхоз…
даагша коммунист Должон…
лова хөөрэнэ.

Отарын хонишод Цы…
Эрдынеев, Норжима …
оролдосотойгоор ажаллана…
харюулажа байһан 470 хон…
даа тобир тарганаар ондо…
ехэ нооһо үгэһэн байна. Д…
гээр тус отара хонин бүр…
лограмм 600 грамм нооһо …

Энэ отарынхид гансаш…
жэлдэ бэшэ, харин 1954—…
ташье жэшээтэ һайнаар а…
юм. Тэрэнэйнгээ түлөө нэ…
бэри болгон 6 хони, 40 к…
нооһо абаа һэн. Мүн энэш…
дүнгөөр тэдэнэр нэмэлтэ т…
хүртэхэ байна.

М. Цырен…

Түрүү малшад…

Бичурын аймагай Харла…
ной Кировэй нэрэмжэтэ …
һаалишадай дунда дэлгэр…
сөөндэ һаалишан-комсомо…
нида Очирова түрүүлжэ…
Тэрэ даажа абаһан 12 …
үнгэрһэн 10 һарын турша…
10.315 литр һү һаагаад ба…
гэжэ дунда зэргээр үнеэн…
860 литр шахуу һү һаа…
юм. Мүн һаалишан Балма…
пилова тэрээнһээ дуту…
ажаллана.

Колхозой хонишод Жал…
дыпова, Ц-Дулма Чагдуро…
жунай Мункоева гэгшэд …
үнэн зүрхэнһөө хандана.…
тус бүридөө 310—430 хур…
нэгэншье хоролтогүйгөөр …
байна.

Б. Дым…

Улаан туга… барижа ябаһа…

Хориин аймагай Карл …
нэрэмжэтэ колхозой һүн…
фермын һаалишад һү ех…
тула ехэ оролдолго гаргана…
һайнаар харууһалжа, һай…
ридэ ябуулһанай ашаар …
һаалишад дунда жэшээгээр…
хэндэ үнеэн бүриһөө 9,5 …
һаадаг болонхой.

Тиин энэ фермын …
КПСС-эй айкомой ба айм…
мой дамжуулгын Улаан ту…
хи һараяа барижа байна.

Б. Цырен…

Типографинууд ш… техникээр хангаг…

Республиканска, городск…
магуудай типографинууд…
жэл бүхэндэ шэнэ машин…
кээр хангагдана.

Энэ жэлдэ аймагуудай…
финууд шэнэ машинанууд…
абаа. Жэшээлхэдэ, Сэлэн…
гай типографида үзэгүүд…
руулдаг «Линотип 6» гэжэ…
шина түрүүшынхеэ тодхо…
машина ажалай бүтээсэ …
шэлүүлхэтэеэ хамта, хэбл…
рые ехэ һайжаруулха арга…
олгохо юм. Мүн Хэжэнгы…
типографида газетэ хэбл…
маркын машина хүдэлмэр…
лаа. Һаяар иимэ машина …
городой типографида т…
Городок городой типограф…
һа отолхо автоматическа…
үгтөө. Һаяар Кяхтын, Би…
магуудай типографинууд…
машинануудые абаха.

Типографинуудые элект…
хангахын тула Хоридо, К…
дара-Сомондо тусгаар эл…
цинууд тодхогдоо. Мүн …
Ахын аймагай типографи…
электростанцитай болохо…
ликын бүхы типографину…
электрификацилагдахань.

Аймагай типографинууд…
рэлгэнүүдые саг соонь …
дэлмэри һайжаруулха …
«ЗИС-150» маркын автома…
рэ тодхогдоһон …
абтахаар хүлеэгдэнэ. Тэр…
мянган түхэригтэ элдэб …
абтаха юм.

А. П…

Редактор Д. Л. ЛОБ…

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26 Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37 партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводо… культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67 бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00838. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №…